

Жамбыл облысы Шу ауданы Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы

Жамбыл облысы Шу аудандық мәслихатының 2024 жылғы 19 сәуірдегі № 20-2 шешімі

Қазақстан Республикасының Экология кодексінің 365-бабының 3-тармағының 1) тармақшасына, Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңының 6-бабына сәйкес, Жамбыл облысы Шу аудандық мәслихаты ШЕШІМ ЕТТІ:

1. Жамбыл облысы Шу ауданы Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім оның алғаш ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Шу аудандық мәслихатының төрағасы

Ж. Әбенов

Шу аудандық мәслихатының
2024 жылғы 19 сәуірдегі №20-2
шешімімен бекітілген

ШУ АУДАНЫ ШУ ҚАЛАСЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ 2024-2028 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Төле би ауылы
2024 жыл

ҚОҚ	Қоршаған ортаны қорғау
ҚШҰ	Қоқыс шығаратын ұйым
Шу ТКШ, ЖК және АЖ бөлімі	Шу ауданы әкімдігінің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі
ЭЭЖҚ	Электрондық және электр жабдығының қалдықтары
Бағдарлама	Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
ЖСҚ	Жобалау-сметалық құжаттама
ҚР	Қазақстан Республикасы
ҚСҚ	Құрамында сынап бар қалдықтар
ҚТҚ	Қатты тұрмыстық қалдықтар
ЖШС	Жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ТРБ	Жамбыл облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы
ЖТ	Жеке тұлғалар
ҚРЭК	Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі
ЗТ	Занды тұлғалар

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Биологиялық ыдырайтын қалдықтар - анаэробты немесе аэробты ыдырауға қабілетті қалдықтар, соның ішінде бақша және саябақ қалдықтары, сондай-ақ тамақ өнеркәсібінің қалдықтарымен салыстырылатын тамақ қалдықтары, макулатура.

Коммуналдық қалдықтар - тұтыну қалдықтары, соның ішінде:

1) аралас қалдықтар және үй шаруашылығының бөлек жиналған қалдықтары, соның ішінде қағаз және картон, шыны, металдар, пластмасса, органикалық қалдықтар, ағаш, тоқыма, орау, пайдаланылған электр және электронды жабдықтар, батареялар мен аккумулятор;

2) аралас қалдықтар және басқа көздерден бөлек жиналған қалдықтар, егер мұндай қалдықтар табиғаты мен құрамы жағынан үй шаруашылықтарының қалдықтарына ұқсас болса.

Ірі көлемді қалдықтар - тұтыну және шаруашылық қызметтің (тұрмыстық техника, жиһаз және басқа) өзінің тұтыну қасиеттерін жоғалтқан және көлемі бойынша мамандандырылған көлік құралдарында тасымалдау мүмкіндігін болдырмайтын қалдықтары.

Электрондық және электр жабдығының қалдықтары - қалдықтарға жатқызылған, жарамсыз немесе пайдаланудан шыққан электрондық және электр жабдықтары, оның ішінде оның тораптары, бөліктері, бөлшектері.

Тамақ қалдықтары - тамақ өнімдерін өндіру және тұтыну нәтижесінде пайда болатын тамақ өнеркәсібінің қалдықтарымен салыстырылатын қалдықтар.

Құрылыс қалдықтары - ғимараттарды, құрылыстарды, өнеркәсіптік объектілерді, жолдарды, инженерлік және басқа да коммуникацияларды бұзу, бөлшектеу,

реконструкциялау, жөндеу (оның ішінде күрделі) немесе салу процесінде пайда болатын қалдықтар.

Қатты тұрмыстық қалдықтар - қатты күйдегі коммуналдық қалдықтар.

БАҒДАРЛАМА ПАСПОРТЫ

Атауы	Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
Дамуы үшін негіз	Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексі
Бағдарламаны әзірлеуге жауапты мемлекеттік орган	Шу ауданы әкімдігінің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі
Негізгі әзірлеуші	"Ecolux" ЖШС
Бағдарламаның мақсаты	Қазақстан Республикасы экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Шу қаласының тұрғындары үшін көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру
Бағдарламаның міндеттері	1)Қала тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту; 2)Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру; 3)Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту, оның ішінде ерекше (тамақ, құрылыс және ірі көлемді қалдықтар, электрондық және электр жабдықтарының қалдықтары және т. б.); 4)Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету; 5)Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту.
Күтілетін нәтижелер	коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасы жақсарады; коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемі ұлғаяды; коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсері азайтылады; Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштері жақсарады.
Кезең	2024 – 2028жж.
Қаржыландыру көлемі	Қаржыландыру көлемі тиісті кезеңде Шу қаласында коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы іс-шараларды қаржыландыруға жергілікті атқарушы органдарға берілген бюджет қаражатының санына байланысты айқындалады.

Бағдарлама орындаушылары

Жамбыл облысы, Шу ауданының әкімдігі; аудандық мәслихаты; ауданның қоғамдық кеңес; коммуналдық қалдықтарды жинау, әкету, қалпына келтіру және көму жөніндегі субъектілер; мемлекеттік мекемелер, әлеуметтік объектілер, заңды тұлғалар, жеке кәсіпкерлер, ҮЕҰ, халық және т.б. мүдделі тараптар.

КІРІСПЕ

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы-бұл коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын талдауды және коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізуге бағытталған шаралар кешенін қамтитын стратегиялық құжат.

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің (бұдан әрі - ҚР ЭК) 365 бабына сәйкес аудандардың, аудандық және облыстық маңызы бар қалалардың, республикалық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары (бұдан әрі - ЖАО) коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын (бұдан әрі-бағдарлама) әзірлеуді ұйымдастырады. Бағдарламаны жергілікті өкілді органдар бекітеді.

Осы бағдарламаны әзірлеу барысында Шу қаласындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайына талдау жүргізілді, коммуналдық қалдықтарды басқару секторын дамытудың проблемалары мен перспективалары анықталды және ҚР экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жақсарту үшін кешенді шаралар ұсынылды.

Бағдарлама ұлттық стратегиялық, бағдарламалық және тұжырымдамалық құжаттардың басымдықтарын, сондай-ақ халықаралық тәжірибені ескере отырып әзірленген.

Бағдарламаны іске асыру коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсартуға, коммуналдық қалдықтарды жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемін ұлғайтуға, коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін барынша азайтуға, Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштерін жақсартуға әкеледі.

1. ҚАЛАДАҒЫ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

1.1. Қаладағы жағдайдың жалпы сипаттамасы

Қалдықтар туралы мәліметтерге шолу

Шу қаласы ауданы 4881,68 га.

Шу қаласының халқы 45 447 адамды құрайды.

ҚР экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің (бұдан әрі - ҚР ЭГТРМ) деректеріне сәйкес Қазақстанда жыл сайын 4,5-5 млн. қатты тұрмыстық қалдықтар (бұдан әрі – ҚТҚ) түзіледі. Ұлттық статистика бюросының деректері

бойынша коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жыл сайын 3,5-4,0 млн. тоннаны құрайды.

ҚР ЭГТРМ 2021 жылғы деректеріне сәйкес бүкіл республика бойынша ҚТҚ жинау және әкету қызметтерімен халықтың 82% - ы, Жамбыл облысы бойынша-75% - ы қамтамасыз етілген.

Шу қаласында жылына орта есеппен 140 000 тонна коммуналдық қалдықтар түзіледі, бұл ретте халықты ҚТҚ шығару қызметтерімен қамту деңгейі - 92.

Шу қаласындағы коммуналдық қалдықтардың пайда болу көздері-жеке үй шаруашылықтары, көп пәтерлі үйлер, кеңсе ғимараттары, коммерциялық кәсіпорындар, бизнес орталықтар, өнеркәсіптік кәсіпорындар мен қоғамдық ұйымдар, балабақшалар, мектептер, ауруханалар, ауыл шаруашылығы субъектілері, сауда мекемелері, базарлар және коммуналдық қалдықтар түзілетін басқа да орындар.

Жамбыл облысы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу көлемінде шамамен 85% Шу қаласына тиесілі. Қалдықтардың пайда болуының негізгі үлесі үй шаруашылықтарының қалдықтарына тиесілі (83,8%), 15,3% - өндіріс қалдықтары (тұрмыстық қалдықтарға тең), 0,8% - көшелерден жиналған қоқыс, 0,1% - нарық қалдықтары.

Пайда болған коммуналдық қалдықтардың 98% - дан астамы ҚТҚ полигонында көміледі. Полигонда көмілген қалдықтардың көлемі жыл сайын артып келеді.

Морфологиялық құрамы

МДЗТ зерттеуіне сәйкес Шу қаласының коммуналдық қалдықтар құрамындағы негізгі фракциялар тамақ қалдықтары, макулатура және пластик болып табылады (1-сурет). Бұл ретте едәуір бөлігі (24%) құрамына тоқыма, ағаш, сүйек, былғары, резеңке кіретін басқа қалдықтарға жатқызылған, бақша, көше, гигиена құралдары және т. б.

Сурет 1. Шу қаласындағы ҚТҚ морфологиялық құрамы

Қазіргі уақытта қалада ҚТҚ азық-түлік фракциясын қайта өңдеу бойынша тәжірибелер мен қуаттар жоқ. Осыған байланысты барлық биологиялық ыдырайтын қалдықтар, соның ішінде тамақ қалдықтары, көше сметалары, ҚТҚ құрамындағы бақша

қалдықтары полигондарға түседі. Қоқыс газы, оның ішінде биологиялық ыдырайтын қалдықтардың ыдырауы кезінде пайда болатын жанғыш метан полигондарда өрттер мен жарылыстарға әкелуі мүмкін.

Осылайша, биологиялық ыдырайтын (тамақ) қалдықтарды кәдеге жарату және қайта өңдеу Шу қаласындағы қалдықтарды басқару жүйесін дамытудың өзекті бағыттарының бірі болып табылады.

Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары және тарифтер

Шу аудандық маслихатының 26.06.2023 жылғы №4-3 шешімімен коммуналдық қалдықтардың түзілуі және жинақталуының нормалары мен қалдықтардың тасымалдау, жинау, көму және сорттау тарифтері бекітілген.

Кесте 2. Шу қаласы бойынша ҚТҚ жинау, әкету және көму тарифтері

Атауы	Есеп бірлігі	Айына құны, теңге
жеке тұлғалар абаттандырылған үй иелері үшін	1 тұрғын	391
жеке тұлғалар абаттандырылмаған үй иелері үшін	1 тұрғын	502
заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлік субъектілері үшін ҚҚС-сыз	1 м ³	2953

2018 жылы бір адамға шаққандағы қалдықтардың пайда болу нормалары 0,92 м³ құрады, ал бүгінгі күні жүргізілген зерттеулерге сәйкес бір адамға шаққандағы қалдықтардың пайда болу нормалары 1,37 м³ құрап отыр. Қалдықтардың пайда болу нормалары 2018-2023 аралықтарында 1,49 есе өсті.

Көшелерден, саяжайлардан, алаңдарды тазалаудан шығатын сыпарындардың көлемін 1 м² алаңға жылына 0,01 м³ есептеуге болады.

1.2. Қолданыстағы коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін бағалау

1.2.1. Жинақтау және бөлек жинау, әкетумен қамту

Қалдықтардың жинақталу нормалары: тұрғын үйлер бойынша - 1 адамға, мәдени-тұрмыстық мақсаттағы объектілер (қонақ үйлер, кинотеатрлар және т.б.) бойынша - 1 орынға, дүкендер мен қоймалар бойынша - 1 м² сауда алаңына анықталады. Қала ұйымдары мен мекемелерінің қоқыс жинау көлемі мен оның құрамы шарт негізінде анықталады. Жинақталудың есептік жылдық көлемдері негізінде залалсыздандыру немесе қайта өңдеу жөніндегі құрылыстардың қуаты мен өнімділігін, ал орташа тәуліктік есептік нормалар негізінде - көлік құралдарына қажеттілікті, жинау және қысқа мерзімді сақтау жөніндегі жабдықтың қуатын айқындайды.

Кесте 3. Шу қаласындағы контейнерлік алаңдар мен контейнерлер туралы ақпарат

Атауы	Шу қ.
Контейнер алаңдары	171
Контейнер саны	1026
олардың ішінде пластик ыдыстарға	-

Люминесценттік шамдарға	1
Нан (ас) қалдықтарына	-
Қолданылатын контейнерлердің түрі	0,75 м3 стандартты металл контейнерлер

Шу қаласында коммуналдық қалдықтарды жинау және жинау екі жолмен жүзеге асырылады:

- көппәтерлі үйлердің контейнерлік алаңдарында орналасқан контейнерлерде
 - контейнерсіз (ыдыссыз) әдіспен - аумақты айналып өту және белгіленген орындарда орналастырылатын пакеттерде/қаптарда қалдықтарды кесте бойынша жинау жолымен. Контейнерсіз шығару негізінен жеке секторда жүзеге асырылады.

Шу қаласында бөлек жинау қарастырылмаған.

Барлық КА жөндеуді қажет етеді, өйткені қоршаулар, қатты жабындар жоқ, контейнерлер ескірген және мыжылған заттар ауыстыруды қажет етеді.

КП айналасында құрылыс қалдықтарын, ірі көлемді қалдықтарды (бұдан әрі – ІКҚ), электрондық және электр жабдығының қалдықтарын (бұдан әрі – ЭЭЖҚ) рұқсатсыз жинау байқалады. КА айналасындағы қалдықтарды санкцияланбаған сақтау қаланың жалпы мәселесі болып табылады, қаланың сыртқы түрін айтарлықтай нашарлатады және халықтың шағымдарының негізгі себебі болып табылады.

Бөлек жиналған қалдықтарды қоспағанда, контейнерлік алаңдардан шығарылған барлық коммуналдық қалдықтар ҚТҚ полигонында сұрыптаусыз көміледі, бұл ҚР ЭК талаптарына сәйкес келмейді. Жақын арада сұрыптау желісін салу және іске қосу қажет.

1.2.2. Тасымалдау

Тұрғындардан коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару бойынша "Green City" ЖШС және "Шу-Сервис" ЖШС айналысады. Күнделікті қолданыста келесі техникалар бар – 1 дана Камаз, 2 дана жүк тиегіш, 1 дана ГАЗ-66, 2 дана ГАЗ 53, 2 дана МТЗ-80 КУН және 4 дана арнайы техника (қоқыс тасымалдаушы) және қосымша 6 дана техникалар жұмылдырады.

ҚР ЭК сәйкес ҚТҚ жинауды және тасымалдауды жүзеге асыратын компаниялар ҚР Эгипр қызметіне кірісу туралы хабарлама беруі тиіс.

Қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау жөніндегі қызметтің басталғаны туралы хабарлама берген ҚР ЭГТРМ кәсіпкерлік субъектілерінің тізімінде бұл мекемелер жоқ. Кәсіпкерлік қызметті хабарлама бермей жүзеге асыруға тыйым салынады.

Кесте 4. Тұрғындардан коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі кәсіпорындар туралы ақпарат

Ұсынылған деректер бойынша 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Шу қаласында ресми тұратын 45 мың адамның 40 мыңға жуығы қалдықтарды жинау және шығару қызметтері үшін есептеулермен қамтылды. Қалған адамдар тұрғылықты жері бойынша тіркеусіз тұрады және тиісінше оларға қатысты есептеулер жүргізілмейді.

және олар ҚТҚ жинау және әкету үшін төлемейді. Бұл ҚШҰ пәтерлер мен үйлерде тұратын тұрғындардың нақты санын білмейтіндігіне байланысты, өйткені ҚШҰ тұрғылықты жері бойынша тіркелген азаматтардың саны туралы өзекті ақпаратқа қол жеткізе алмайды. Осыған байланысты ҚТҚ жинау және әкету үшін шоттар жиі дұрыс қойылмайды, өйткені тариф бір тұрғынға есептеледі.

Сондай-ақ, абоненттік қарыз мәселесі бар. Яғни, қамтылған 45 мың адамның тек 60% - ы ғана төлейді. Қоқыс шығаратын компаниялар өкілдерінің ақпараты бойынша Шу қаласы бойынша ҚТҚ жинау және әкету қызметтеріне ақы төлеу бойынша берешек шамамен 40% құрайды, ал ірі қалаларда орта есеппен осындай берешек 10-20%, ал шағын қалаларда-30-50% құрайды.

Осы мәселені пысықтау үшін 2021 жылдан бастап ҚР ЭК сәйкес ЖАО құзыретіне коммуналдық қалдықтарды жинау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар үшін тұрғылықты жері бойынша тіркелген азаматтардың санын сәйкестендіру мақсатында халықты тіркеу туралы мәліметтерге қолжетімділікті қамтамасыз ету кіреді. Осылайша, Шу қаласында ҚТҚ жинау мен әкетуді жүзеге асыратын субъектілерге өз қызметтері үшін дұрыс шот ұсыну үшін халықты тіркеу туралы мәліметтерге қол жеткізуді қамтамасыз ету қажет.

ҚР ЭК сәйкес тұрғын үйлерде тұратын жеке тұлғалар жария шарттар негізінде орталықтандырылған жүйені пайдалануға және бекітілген тарифтерге сәйкес қызметтерге ақы төлеуге міндетті. Алайда, бұл норма ішінара орындалады. Көппәтерлі үйлердің тұрғындарына ҚТҚ жинау және әкету қызметтері жария шарт негізінде көрсетіледі. Бірақ жеке үйлердің тұрғындары жеке келісімшарттар жасағанды жөн көреді. Мүмкін, халықтың бір бөлігі жария шарттың бар екендігі туралы білмейді.

Кәсіпорындардың қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және әкету қызметтеріне ақы төлеу үшін жеке шарттар жасасуы тиімсіз, бұл қоқыс шығаратын ұйымға (бұдан әрі – ҚШҰ), жұмыс орындарына, жалақыға және т.б. қосымша шығындарға әкеп соғады, сондықтан Халықпен жинау және әкету үшін жеке шарттар жасасу тәжірибесін қайта қарау және жария шарт жасасуға көшу қажет. ЖАО мен ҚШҰ өз сайттарында жария шарт жариялап, халықты хабардар ету бойынша жұмыс жүргізуі қажет.

1.2.3. Сұрыптау және қайта өңдеу

Қалдықтарды басқару жүйесінің бірінші кезеңі оларды пайда болған жерлерде жинауды ұйымдастыру болып табылады.

Тұрғын аудандарды ҚТҚ-дан тазарту әртүрлі операциялардан құралады. Негізінен жинаудың екі тәсілі қабылданған - унитарлық және бөлек. Біртұтас жинау кезінде барлық қалдықтар бір қоқыс жинағышқа орналастырылады, бөлек жинау кезінде ҚТҚ түрлері бойынша әртүрлі жинағыштарға жиналады. Бұл схема жиналған ҚТҚ шығару үшін арнайы көлік құралдарын талап етеді, бірақ қайта өңдеу үшін шикізатты, тамақ қалдықтарын жинауға, сондай-ақ залалсыздандыруды талап ететін қалдықтардың көлемін едәуір азайтуға мүмкіндік береді.

Алайда, негізінен, ҚР көптеген қалаларындағы сияқты Шу қаласында қағаз, картон, пластик, шыны, құрамында сынап бар қалдықтар өңделеді.

Қалада тұрғындардан қайталама шикізат қабылдау пункттері жоқ.

Бөлек жинау ұйымдастырылған қоқыс үйіндісінде қолмен жүзеге асырылады. Сұрыптау көлемі мынаны құрайды: шыны - 3 тонна, пластик - 1 тонна, макулатура - 2 тонна.

Макулатура сонымен қатар жиналады, басылады және аймақтағы ірі коллекторларға немесе өңдеушілерге тапсырылады немесе басқа аймақтарға жіберіледі.

Халықтан электрондық және электр жабдығының (бұдан әрі – ЭЭЖҚ) қалдықтары жиналмайды. ЭЭЖҚ заңды тұлғалардан жиналып, мамандандырылған кәсіпорындарға беріледі. ЭЭЖҚ бойынша компаниялар электрондық және электр жабдықтарын, шығын материалдары мен оларды одан әрі кәдеге жарату үшін жинақтауыштарды қайта өңдеумен айналысады. Сондай-ақ, жабдықтар мен компоненттерді қайта пайдалану мүмкіндігі қолданылады.

Әдетте, қайталама шикізатты бөлек жинауды, сұрыптауды және қайта өңдеуді жүзеге асыратын компаниялар жиналған және қайта өңделген қалдықтар туралы есептілікті ұсынбайды, осыған байланысты қайта өңдеу бойынша қолда бар статистика қалдықтарды қайта өңдеу туралы нақты деректерді көрсетпеуі мүмкін. Қалдықтарды жинау және қайта өңдеу саласындағы, оның ішінде қалдықтарды жинау және қайта өңдеу бойынша шағын және орта бизнес өкілдерімен ақпараттық жұмыс жүргізу жолымен статистиканы жетілдіру қажет.

1.2.4. Көму

Шу қаласында коммуналдық қалдықтарды басқарудың басым тәсілі оларды ҚТҚ полигонында көму болып табылады.

Әкімшілік-географиялық орналасуы бойынша ұйымдастырылған қоқыс үйіндісі Жамбыл облысы Шу ауданындағы Шу қаласынан солтүстік-батысқа қарай 1178 м қашықтықта орналасқан. Алып отырған ауданы - 3,0 га. Қазіргі уақытта "Green City" ЖШС полигонды уақытша сенімгерлік басқарушы болып табылады.

"Шу ауданы әкімдігінің ТКШ, ЖК және АЖ бөлімі" КММ мәліметінше, 2023 жылдың соңына полигонда жиналған қалдықтардың көлемі 80 000 тоннаны құрады.

KZ74VCZ00752070 жылдан 24.12.2020 қоршаған ортаға эмиссияларға берілген рұқсатқа сәйкес қалдықтарды орналастыру көлемінің лимиті мынаны құрайды:

- 2021 г. – 15407,428 тонн;
- 2022 г. – 15561,489 тонн;
- 2023 г. – 15717,09 тонн;
- 2024 г. – 15874,247 тонн;
- 2025 г. – 16032,826 тонн.

Контейнерлік алаңдардан шығарылған коммуналдық қалдықтар полигон аумағында түсіріледі, олар трактормен локализацияланады және тығыздалады. Полигондағы

қалдықтар сұрыпталмайды, сондықтан орналастырылатын қалдықтарда құрамында сынап, улы және басқа да қауіпті фракциялардың болуын бақылау жүзеге асырылмайды. ҚР ЭК-нің пластик қалдықтарын, шыны балғасын, құрылыс, тамақ қалдықтарын көмуге және міндетті сұрыптауға тыйым салу жөніндегі талаптары сақталмайды.

ҚТҚ полигоны толып кеткен, санитарлық және экологиялық нормалар мен талаптарға сәйкес келмейді, қалдықтар сұрыптаусыз көміледі, бұл полигонның қоршаған ортаның қарқынды ластану көзі, түрлі инфекциялардың таратушысы болуына әкеледі. Полигон мезгіл-мезгіл тұтанады.

1.3. Қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару жүйесін талдау

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері

Құрамында сынап бар қалдықтар

Шу қаласында РСО жинау және кәдеге жарату үшін 1 контейнер орнатылған (ТЖ вокзалдың аумағында).

Сондықтан ҚСҚ жинаудың реттелмеген жүйесіне және халықтың сана-сезімі мен тәртіптілігінің жеткіліксіздігіне байланысты қауіпті қалдықтардың ҚТҚ контейнерлеріне түсу мәселесі бар, бұл экологиялық қауіп-қатерге әкеледі.

ҚР ЭК сәйкес қалдықтар санатына өткен материалдар мен өнімдерге, оның ішінде құрамында сынап бар қалдықтарға қойылатын талаптар қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару саласындағы ұлттық стандарттарда белгіленеді.

Мамандандырылған ұйымды таңдауға, мамандандырылған контейнерлерге қызмет көрсетуге, оның ішінде құрамында сынап бар шамдар мен тамақ көздерін тасымалдауға және өңдеуге байланысты шығындар бюджет қаражаты есебінен жабылуы керек. Мамандандырылған ұйымды таңдау үшін конкурс (тендер) өткізу қажет, таңдалған компанияның лицензиясы болуы және заңнамада белгіленген барлық талаптарға сай болуы тиіс.

Электр және электрондық жабдықтардың қалдықтары

Шу қаласында заңды және жеке тұлғаларда түзілетін электр және электрондық жабдықтардың қалдықтарын (бұдан әрі - ЭЭЖҚ) басқару жүйесі жоқ.

Әдетте, жеке тұлғаларда пайда болған ЭЭЖҚ ҚТҚ контейнерлеріне шығарылады, содан кейін қоқыс шығаратын ұйымдар ҚТҚ полигонына шығарылады, онда олар көміліп, қоршаған ортаға зиян келтіреді. Заңды тұлғалардан ЭЭЖҚ жинау жүйесі де жолға қойылмаған.

ЭЭЖҚ полигон жағдайында коррозияға және тотығуға ұшырайды, ал олардың құрамындағы әртүрлі ауыр металдар топырақ пен жер асты суларына түседі, сондықтан оларды ҚТҚ полигонында көмуге тыйым салынады.

ҚР ЭК-нің 365-бабына сәйкес коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері (ЭЭЖҚ, құрамында сынап бар қалдықтар, батареялар, аккумуляторлар және

басқа да қауіпті компоненттер) бөлек жиналып, мамандандырылған кәсіпорындарға қалпына келтіруге берілетіні анықталды.

Шу қаласының нарығында ЭЭЖҚ кәдеге жарату бойынша қызметтерді "Алекс-Асу" ЖШС ұсынады, ол ЭЭЖҚ қайта өңдеу процесіне маманданған, фракцияларға: аналық платаларға, пластикке, шыныға, металға бөлуден бастап, алдын ала өңдеу және жекелеген фракцияларды қайта өңдеуге одан әрі беру.

Қалада ЭЭЖҚ жинау және қайта өңдеу бойынша деректерді есепке алу жүйесі де жолға қойылмаған.

ТКШ-да Шу қаласында ЭЭЖҚ жинау және қайта өңдеу көлемі бойынша деректер жоқ.

Осылайша, ЖАО халық үшін ЭЭЖҚ жинау және кәдеге жарату жүйесін ұйымдастыруы және заңды тұлғалардың ҚР ЭК 365-бабының талаптарын орындауын бақылауды күшейтуі қажет.

Ірі көлемді қалдықтар

Шу қаласының аумағында ірі көлемді қалдықтар (бұдан әрі-ІКҚ) (тұрмыстық техника, жиһаз және т.б.) бөлек жиналмайды, өйткені оларды әкетуге арналған арнайы орындар жоқ. ІКҚ контейнерлік алаңға шығарылады, содан кейін коммуналдық қалдықтардың жалпы ағынында ҚТҚ полигонына түседі.

Қазіргі уақытта ЖАО тарапынан әкету бойынша компанияны таңдау (конкурс) және ІКҚ әкету үшін арнайы орындарды айқындау бойынша жұмыс жүргізілуде.

Құрылыс қалдықтары

Халықтың құрылыс қалдықтары ҚТҚ-ның жалпы ағынында жиналады және қолданыстағы полигонға көмуге түседі.

2021 жылдан бастап құрылыс қалдықтарын көмуге тыйым салынды. ҚР ЭК сәйкес жылжымайтын объектілерді салуды немесе жөндеуді жүзеге асыратын жеке тұлғалар құрылыс қалдықтарын ЖАО ұйымдастырған арнайы орындарға дербес әкетуді жүргізеді.

Қазіргі уақытта ЖАО тарапынан құрылыс қалдықтарын әкетуге арналған арнайы орындарды анықтау және әкету бойынша компанияны таңдау (конкурс) бойынша жұмыс жүргізілуде.

Тамақ қалдықтары

Халықтың тамақ қалдықтары ҚТҚ-ның жалпы ағынында жиналады және қолданыстағы полигонға көмуге жіберіледі. Қалада тамақ қалдықтарын бөлек жинауға арналған контейнерлер жоқ. 2021 жылдан бастап тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салынды.

Осылайша, биологиялық ыдырайтын коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ынталандыру және оларды қалпына келтіру, оның ішінде компосттау және тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салу талаптарының сақталуын бақылау жөніндегі жұмысты күшейту қажет.

1.4. Коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша ағымдағы жағдайды талдау бойынша қорытындылар

Шу қаласындағы коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша ағымдағы жағдайды талдау қорытындысы бойынша тұрғындарды коммуналдық қалдықтарды жинау және әкетумен қамту процесі ғана жақсы жұмыс істейтіні анықталды.

Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау, қайта өңдеу және көму процестері жетілдіруді қажет етеді.

Бағдарлама шеңберінде коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және мынадай проблемалық мәселелерді шешу қажет:

1. Контейнерлік алаңдардың санитарлық талаптарға сәйкес келмеуі.
2. КА аралас қалдықтарға арналған контейнерлермен қамтамасыз етілмеуі.
3. Халықты барлық жерде бөлек жинаумен қамтамасыз ету үшін қайталама ресурстарды бөлек жинауға арналған контейнерлердің жетіспеушілігі.
4. Халық арасында қауіпті қалдықтарды (ҚСҚ, ЭЭЖҚ, медициналық және т. б.) жинау жүйесі жолға қойылмаған
5. Биологиялық ыдырайтын (тамақ) қалдықтарды бөлек жинаудың болмауы.
6. Ірі және құрылыс қалдықтарын жинау жүйесінің болмауы.
7. Қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы халықтың хабардарлығы мен мәдениетінің төмендігі
8. Коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару және ҚТҚ полигонын өртеу қызметтеріне халықтың наразылығы мен қанағаттанарсыздығы.
9. Полигонның жиі жануы
10. ҚТҚ шығару бойынша заңды тұлғаларды толық қамтымау. Заңды тұлғалардың ҚТҚ шығаруға шарт жасасудан бас тартуы.
11. Заңды тұлғалардың ҚТҚ-ны жеке тұлғаларға арналған контейнерлерге бақылаусыз орналастыруы.
12. Жеке тұлғаларға арналған контейнерлерге ПИК жалдаған тазалағыштардың үйшілік көше қоқысын бақылаусыз орналастыруы;
13. Сыртқы факторлар, мысалы, контейнер алаңдарына кірудің қиындауы, бұзушылар үшін шаралардың болмауы.
14. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, әкетуге, қайта өңдеуге және көмуге арналған тарифтің төмен жиналуы.
15. Ескірген жабдықтар мен жабдықтар.
16. Қолданыстағы сұрыптау желілерінің болмауы.
17. Қалдықтарды сұрыптаусыз көму
18. ҚТҚ өңдеу қазіргі уақытта тиімсіз жүзеге асырылуда. Қалдықтарды қайта өңдеу көрсеткіші тек 7% құрайды. Бұл ретте қалдықтардың 93% - ы ҚТҚ полигонына көмуге жіберіледі.
19. Құрылыс және тамақ қалдықтарын қайта өңдеудің болмауы.

20. ҚТҚ-ны терең өңдеу бойынша қуаттары арқасында полигонға көмуге жіберілетін қалдықтардың көлемін азайтуға болатын қуаттары жоқ.

21. Қоршаған ортаға және Шу қаласы халқының денсаулығына теріс әсер ететін атмосфераға шығарындылар.

22. Полигонда қоқыс газын жинау және кәдеге жарату технологиялары жоқ, бұл полигондағы парниктік газдар шығарындыларының көлеміне теріс әсер етеді.

23. ҚТҚ полигонының толып кетуі, оның экологиялық және санитарлық нормаларға сәйкес келмеуі.

24. Сондай-ақ, ҚТҚ шығару бойынша қызметтер үшін жеке тұлғалармен есептеу және өзара есеп айырысу кезінде проблемалар бар. Қоқыс шығаратын компанияларда тұратын жеке тұлғалардың саны туралы нақты деректер жоқ.

25. Жеке тұлғалардан төлемдер жинау проблемалары, соның салдарынан қоқыс шығаратын компанияларда дебиторлық берешек пайда болады, ол жыл сайын артып келеді. Сондай-ақ ҚҚС төлеу бойынша проблемалар туындайды. Халық төлемейді, бірақ қоқыс шығаратын компанияларда ҚҚС төлеуі керек.

1.5. Коммуналдық қалдықтарды басқару секторындағы күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін объективті талдау үшін оның күшті және әлсіз жақтарын, сондай-ақ бар мүмкіндіктер мен қауіптерді нақты анықтау қажет.

Кесте 6. Күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
<ul style="list-style-type: none"> -ҚТҚ шығару қызметтерімен халықты қамту деңгейі -МСК құрылысы бойынша жұмыс -ЖАО-ның бизнеспен, ҚШҰ-мен, халықпен өзара іс-қимылы -Жаңа карталар салу 	<ul style="list-style-type: none"> -ҚТҚ жинауға, әкетуге, қайта өңдеуге және көмуге арналған төмен тарифтер -Тарифтер бойынша абоненттік қарыз -Биологиялық ыдырайтын (тамақ), ИКҚ, құрылыс қалдықтарын және ЭЭЖҚ бөлек жинау жүйесінің болмауы; -Қалдықтарды қайта өңдеудің төмен үлесі -Қалдықтарды сұрыптаусыз көму -Полигонның жиі жануы -Қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы халықтың хабардарлығы мен мәдениетінің төмендігі
Мүмкіндіктер	Қауіптер
<ul style="list-style-type: none"> -Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және қайта өңдеу жүйесін дамытуға бизнестің қызығушылығы -Заманауи технологиялардың болуы, азық-түлік қалдықтарын компосттау, құрылыс қалдықтарын өңдеу және т.б. -Биологиялық ыдырайтын (азық-түлік) және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша бизнесті дамыту және бөлек жинауды енгізу тұрғысынан үлкен әлеуеттің болуы. -Қаланың көршілес елдердің шекарасына жақын орналасуы, көршілес елдердің қайталама шикізатқа сұранысының мол болуы. 	<ul style="list-style-type: none"> -ЖАО қызметінің ҚР ЭК талаптарына сәйкес келмеуі -ҚТҚ полигонының толып кетуі, оның экологиялық және санитарлық нормаларға сәйкес келмеуі. -Қоршаған ортаға және Шу қаласы халқының денсаулығына теріс әсер ететін атмосфераға шығарындылар. -Халықтың наразылығы мен қанағаттанбады -ЖАО стратегиялық жоспарын орындамау

2. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫ РЕТТЕЙТІН ҰЛТТЫҚ ЗАҢНАМА

2.1. ҚР қалдықтарды басқару саласындағы саясаты

Қалдықтарды басқару саласындағы ҚР саясаты ҚР-ның "Жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі Тұжырымдамамен (2013) және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасымен (2021) айқындалады.

Стратегиялық құжаттар шығарумен қамту, бөлек жинауды енгізу, қалдықтарды кәдеге жарату және қайта өңдеу үлесін ұлғайту және тиісінше полигондарда көмілетін қалдықтар көлемін азайту қажеттілігін белгілейді.

Кесте 7. ҚР-ның "Жасыл" экономикаға және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына көшуі жөніндегі Тұжырымдаманың мақсаттары мен нысаналы көрсеткіштері

Көрсеткіштің атауы	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2050	Дереккөз
Халықты қатты тұрмыстық қалдықтарды шығарумен қамту						100%		ЖЭТ
Қоқысты санитарлық сақтау						95%		ЖЭТ
Қайта өңделген қалдықтардың үлесі						40%	50%	ЖЭТ
Астана және Шымкент қалаларын, Павлодар және Қызылорда облыстарының бөлек жинаумен қамту:								
- фракциялар бойынша	40,0	50,0	60,0	70,0	80,0			
- қалдықтардың	50,0	55,0	60,0	70,0	80,0			

жекелеген қауіпті түрлеріне (медициналық және құрамында сынабы бар, ЭЭЖҚ)								ЖҚ
Өңдеу және кәдеге жарату үшін: Ақтөбе, Шығыс Қазақстан, Жамбыл және Қарағанды облыстарының, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының әкімдіктері	21,0	24,0	27,0	30,0	34,0			
- ҚТҚ (білім көлемінен)	38,0	40,0	42,0	44,0	46,0			
- өнеркәсіптік қалдықтар (білім көлемінен)	2,0	5,0	5,0	7,0	10,0			
- агроөнеркәсіптік кешен қалдықтары (өткен жылға қатысты)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0			
- қауіпті медициналық								

қалдықтар (жиналған көлемнен)										ЖҚ
-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

"Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасында бөлек алыммен қамту бойынша нысаналы көрсеткіште Жамбыл облысы мен Шу қаласы жоқ. Бірақ Шу қаласы үшін ҚР басқа облыстарымен ұқсастығы бойынша осындай көрсеткіштерді белгілеу қолайлы деп санаймыз. Осы Бағдарламаның 3-бөлімінде Шу қаласы бойынша нысаналы көрсеткіштер ұсынылды.

2.2. Коммуналдық қалдықтарды басқарудың ұтымды және экологиялық қауіпсіз жүйесін ұйымдастыруға экологиялық заңнаманың талаптары

2.2.1. Жергілікті атқарушы органдардың коммуналдық қалдықтарды басқарудағы құзыреті

Коммуналдық қалдықтарға қойылатын талаптарды белгілейтін негізгі құжаттар 2021 жылы қабылданған ҚР ЭК, “Коммуналдық қалдықтарды басқару қағидалары”, “Қалдықтарды бөлек жинауға, оның ішінде техникалық, экономикалық және экологиялық орындылығын ескере отырып, міндетті түрде бөлек жинауға жататын қалдықтардың түрлеріне немесе топтарына (түрлерінің жиынтығына) қойылатын талаптар”, Жамбыл облысының елді мекендерді (қалалар мен аудандарды) абаттандыру қағидалары болып табылады.

Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру шеңберінде экологиялық заңнамаға сәйкес ЖАО-ның негізгі бағыттары мен негізгі өкілеттіктері бөлінді (8-кесте).

Кесте 8. Экологиялық заңнамада белгіленген ЖАО құзыреттері

Негізгі бағыттар	Экологиялық заңнамаға сәйкес құзыреттер мен талаптар
Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы құжаттар мен нормаларды әзірлеу және бекіту	коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеуді ұйымдастыру коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын әзірлеу; коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу қағидаларын бекіту; жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму тарифтерін әзірлеу; ҚТҚ жинауды, тасымалдауды, сұрыптауды және көмуді жүзеге асыратын субъектілер арасында тарифті бөлу тәртібін айқындау.
	бөлек жинауды көздейтін коммуналдық қалдықтарды жинаудың ұтымды және экологиялық қауіпсіз жүйесін ұйымдастыру; жинауды, тасымалдауды, сұрыптауды, қалпына келтіруді және жоюды жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері үшін қажетті инфрақұрылым құруды және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету; конкурс (тендер)өткізу арқылы ҚТҚ жинау және әкету бойынша ҚШҰ-ны айқындау;

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету	<p>объектілерді салу және орналастыру үшін жер учаскелерін бөлу (оның ішінде КА және қайталама шикізатты қабылдау пункттерін жайластыру үшін), жер учаскелерінің шекараларын ресімдеуді қамтамасыз ету;</p> <p>КА және қайталама шикізатты қабылдау пункттерінің орналасқан жерін анықтау, КА және пайдаланылатын контейнерлердің бірыңғай құрылысын немесе реконструкциясын өткізуді ұйымдастыру;</p> <p>бөлек жинауға арналған контейнерлердің қажетті санын орнатуды ұйымдастыру;</p> <p>жеке тұлғаларда пайда болатын құрылыс қалдықтары мен ІКҚ үшін орындарды ұйымдастыру ;</p> <p>бөлек жиналған қалдықтарды тасымалдауды ұйымдастыру;</p> <p>коммуналдық қалдықтарды көму объектілерінің құрылысын қамтамасыз ету;</p> <p>коммуналдық қалдықтарды басқару кезінде қоршаған орта сапасының нысаналы көрсеткіштеріне қол жеткізуді қамтамасыз ету;</p> <p>халықты тіркеу туралы мәліметтерге (тұрғылықты жері бойынша тіркелген азаматтардың санын сәйкестендіру мақсатында) жинауды, тасымалдауды , сұрыптауды, қалпына келтіруді және жоюды жүзеге асыратын ұйымдар үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету.</p>
Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесінің жұмыс істеу мониторингі	ҚР ЭК және Коммуналдық қалдықтарды басқару ережелеріне сәйкес коммуналдық қалдықтардың айналымын бақылау.
Халықпен жұмыс өткізу және коммуналдық қалдықтарды басқару саласын ынталандыру	<p>бөлек жинауды қоса алғанда, ҚТҚ жинаудың, кәдеге жаратудың және өңдеудің ұтымды жүйесі туралы халықты хабардар ету;</p> <p>органикалық коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды және оларды қалпына келтіруді ынталандыру, соның ішінде компосттау арқылы;</p> <p>* Биогаз және энергия өндіру мақсатында, атап айтқанда компосттау және кәдеге жарату әдісімен қайта өңдеу жөніндегі шараларды қоса алғанда, биологиялық ыдырайтын қалдықтарды көмуді қысқартуды ынталандыру жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру.</p>

2.2.2. Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесіндегі басқа субъектілердің талаптары мен міндеттемелері

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесіндегі ҚШҰ талаптары мен міндеттемелері

- 1)ҚР ЭГТРМ-не қызметті жүзеге асырудың басталғаны туралы хабарлама беру.
- 2)Арнайы жабдықталған көлік құралдарын пайдалану.
- 3)Көлік құралдарын спутниктік навигациялық жүйелермен жабдықтау.

4)ҚТҚ иелерімен шарттар жасасу (халықпен орталықтандырылған жүйе жанындағы жария шарттар).

5)ҚТҚ өндеуді немесе көмуді жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілерімен шарттар жасасу.

6)Бөлек жиналған қалдықтар (фракциялар, қалдықтар түрлері) үшін әкетудің жекелеген кезеңділігін айқындау.

7)Одан әрі пайдалануға жарамсыз контейнерлерді жөндеуді және ауыстыруды ұйымдастыру және контейнерлер мен контейнерлік алаңдарды жуу мен дезинфекциялауды қамтамасыз ету жөніндегі шаралар.

8)Қалдықтарды арнайы техникаға бөлек жинауға арналған контейнерлерді түсіру кезінде төгілген қоқыстарды жинауды жүргізу.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесіндегі халықтың және заңды тұлғалардың талаптары мен міндеттемелері

1)жария шарттар негізінде қалдықтарды жинаудың орталықтандырылған жүйесін пайдалану.

2)қалдықтарды бөлек жинау үшін жасалған шарттарға сәйкес қалдықтарды түрлері немесе топтары бойынша бөлуді қамтамасыз ету.

3)құрылыс қалдықтары мен ІКҚ-ны ЖАО ұйымдастырған арнайы орындарға дербес әкету.

4)тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда қызметін жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің (ЖК) қалдықтарды жинаудың орталықтандырылған жүйесін пайдалану кезінде ЖАО-ның белгілі бір учаскелеріне қызмет көрсететін, яғни конкурсты жеңіп алған ҚШҰ-мен шарттар жасасу міндеті.

5)қалдықтарды жинаудың орталықтандырылған жүйесіне жатпайтын, жеке тұрған ғимараттарда қызметін жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен ЖК-нің қызметтің басталғаны туралы хабарлама берген және ҚР ЭЭЖҚ рұқсаттар мен хабарламалар тізіліміне енгізілген ҚШҰ-мен шарт жасасу міндеті.

6)ҚТҚ-ны өз бетінше әкету кезіндегі заңды тұлғалар мен ЖК міндеті ҚТҚ-ны қайта өндеуді немесе көмуді жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілерімен шарттар.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесіндегі пәтер иелері мен компания басқарушыларының бірлестіктеріне қойылатын талаптар

1)Заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің (мүлік меншік иелерінің бірлестіктері, басқарушы компаниялар, қызмет көрсететін ұйымдар және т. б.) контейнерлік алаңдарды, ІКҚ-ды, сондай-ақ оларға іргелес аумақты сақтауға арналған арнайы алаңдарды ұстауы,

2)Халық үшін жағдай жасау және мамандандырылған көлік құралдарының жұмысы мақсатында жылдың қыс мезгілінде контейнерлерге кіреберістер мен кіреберістерді қардан және мұздан тазартуды ұйымдастыруды қамтамасыз ету.

Полигондарға көмуге қойылатын талаптар

1)пластмасса, макулатура, картон және қағаз қалдықтарын, ҚСҚ, шыны ыдыстар, шыны тұсқағаздар, ЭЭЖҚ литий және қорғасын-қышқылды батареялар, құрылыс, медициналық, тамақ және сұйық қалдықтар, қабылдау критерийлерін қанағаттандырмайтын қалдықтарды көмуге тыйым салу;

2)ҚТҚ-ны алдын ала сұрыптамай көмуге тыйым салу;

3)полигонға түскенге дейін полигонда көмуге арналған қалдықтардың саны мен қауіпті қасиеттерін азайтуды қамтамасыз ету;

4)қалдықтарды жинақтауға немесе көмуге арналған арнайы белгіленген орындардан тыс жинауға тыйым салу;

5)қабылдау критерийлерін орындау мақсатында қалдықтарды араластыруға тыйым салу;

6)Полигон операторының биологиялық ыдырайтын қалдықтарды көму көлемін қысқарту және қоқыс газын жинау және кәдеге жарату жүйелерін орнату арқылы полигондағы метан шығарындыларын азайту жөнінде шаралар қабылдау қажеттілігі;

7)ҚТҚ полигондарында фильтрат пен қоқыс газын жинауға және бұруға арналған жүйенің, шығарындыларды мониторингілеу жүйесінің (қоқыс газы) болуы.

8)салынып жатқан ҚТҚ полигондарында сүзгіге қарсы экранның болуы

9)полигонда олардың қоршаған ортаға теріс әсерінің алдын алу үшін депозитке салынған қалдықтарда түзілетін фильтрат пен сарқынды сулардың мониторингі жүйесінің болуы;

10)ҚР ЭК талаптарын орындау қамтамасыз етілмейтін ҚТҚ полигонын пайдалануға тыйым салу.

3. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

3.1. Мақсаты мен міндеттері

Бағдарламаның мақсаты Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Шу қаласының тұрғындары үшін көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Қала халқын қалдықтарды жинау және әкету жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту;

2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру;

3. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту, оның ішінде спецификалық (тамақ, құрылыс және ірі габаритті қалдықтар, ЭЭЖҚ және т. б.);

4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету;

5. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың мәдениеті мен хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту.

3.2. Нысаналы көрсеткіштер

Осы бағдарлама шеңберінде Шу қаласында коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша нысаналы көрсеткіштер белгіленді (кесте 9).1-қосымшада бағдарлама көрсеткіштерінің мониторингіне бірыңғай тәсілді қамтамасыз ету мақсатында осы Бағдарламада белгіленген көрсеткіштерді айқындау әдістемесі ұсынылған.

Кесте 9. 2024-2028 жылдары Шу қаласының қалдықтарын жинау, әкету, қайта өңдеу және көмумен халықты қамту жүйесін жетілдіру жөніндегі нысаналы көрсеткіштер

№	Нысаналы көрсеткіштер	Ағымдағы жағдай (2021-2022)	2025	2026	2028
1	Шу қаласының тұрғындарын ҚТҚ жинау және әкетумен қамту	92 %	100%	100%	100%
2	Бөлек алыммен қамту: - фракциялар бойынша құрғақ және дымқыл - қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (медициналық және құрамында сынабы бар, электрондық және тұрмыстық техника)	0%	60% 60%	70% 70%	80% 80%
3	ҚТҚ қайта өңдеу және кәдеге жарату үшін (білім көлемінен)	2%	20%	26%	35%
4	Экологиялық талаптарға сәйкес ҚТҚ полигонының жай-күйін ұстау	50 %	70%	90%	100%
5	Халықтың экологиялық	55,3 %	61,5%		86,1%

өмір сапасына қанағаттану деңгейі		73,8%	
-----------------------------------	--	-------	--

4. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАРҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ ТИІСТІ ШАРАЛАР

4.1. Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту жөніндегі шаралар

Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін жаңғырту үшін мынадай іс шараларды орындау қажет:

Шу қаласының тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен қамту;

бәсекелестік негізде ұзақ мерзімді келісімшарттар жасасу және конкурстар өткізу; экономикалық негізделген тарифтерді бекіту; тарифтің жиналуын арттыру;

қалдықтарды жинауға арналған контейнерлік алаңдарды санитарлық нормаларға сәйкес келтіру. Жиналатын қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне қарай жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату. Қоқыс таситын көліктер паркін және басқа да қажетті техниканы жаңарту.

Халықты қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен қамту

Шу қаласының тұрғындарын қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша қызметтермен қамту тек жеке, сонымен қатар заңды тұлғалардың қызметтерімен толық қамту есебінен қамтамасыз етіледі. Осы учаскелерге қызмет көрсету үшін ЖАО айқындаған тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда (егер контейнерлер болмаса) қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалармен ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге ЖАО-мен шарттар жасасу жөнінде хабардар ету жұмыстарын жүргізу қажет.

Ұзақ мерзімді келісімшарттар жасасу және бәсекелестік негізде конкурстар өткізу

ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтердің сапасын арттыру үшін коммуналдық қалдықтарды басқаруға бәсекелестік негізде ұзақ мерзімді келісімшарттар жасасу қажет.

Нарыққа қатысушыларды айқындау бойынша конкурс (тендер) өткізу кезінде ЖАО ҚР ЭК және коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларына сәйкес ЖАО үшін талаптарды белгілейтін болады. ҚТҚ жинау және тасымалдаумен мамандандырылған кәсіпорындар айналысуы тиіс, олардың қызметі бірінші кезекте ҚР экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

ҚШҰ таңдау кезіндегі негізгі талаптардың бірі-ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі компанияның ҚР ЭГТРМ тізілімінде болуы, яғни қызметті жүзеге асырудың басталғаны туралы хабарлама беру. Қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері "Рұқсаттар

және хабарламалар туралы" ҚР заңына сәйкес ҚР ЭГТРМ қызметіне кірісу туралы хабарлама беруге міндетті. Хабарлама тәртібіне сәйкес келмейтін ҚШҰ конкурса қатыспайды және ҚТҚ жинау әкету бойынша қызметтер көрсетеді. Себебі қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау бойынша қызметті ҚР ЭГТРМ хабарламай жүзеге асыруға тыйым салынады.

Егер қауіпті қалдықтармен жұмыс істеу болса, онда мамандандырылған ұйымдардың лицензиясы болуы керек.

Экономикалық негізделген тарифтерді бекіту

Қалада коммуналдық қалдықтарды басқарудың ұтымды жүйесін одан әрі дамыту үшін жаңа тарифтерді есептеу және бекіту қажет. Шу қаласы бойынша қолданыстағы тариф (180 теңге) тиісті инфрақұрылымды құру және халыққа сапалы және уақтылы қызмет көрсету үшін жеткіліксіз. Белгіленген тарифтер қазіргі заманғы шындықтар мен инфляциялық процестерді ескере отырып, қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге мамандандырылған ұйымдардың шығындарын жабуы керек.

Экономикалық негізделген тарифтерді уақтылы қайта қарау, индексстеу және бекіту мамандандырылған ұйымдардың қалдықтарды жинау және шығару бойынша сапалы жұмысын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, бұл қаланың экологиялық жағдайына және халықтың денсаулығына жағымды әсер етеді.

ҚТҚ жинауға, әкетуге, қайта өңдеуге және көмуге және халықтың уақтылы төлеуіне тарифтің жиналуын арттыру

Халықты тіркеу туралы мәліметтерге қол жеткізуге қатысты ЖАО-ның мамандандырылған ұйымдармен өзара іс-қимылын күшейту жоспарлануда.

Азаматтарды тұрғылықты, уақытша болатын (тұратын) жері бойынша тіркеу кезінде жаңа тіркеу мекенжайы туралы мәліметтер нақты уақыт режимінде ИМ ақпараттық жүйесінен эталондық деректер банкі болып табылатын және оған қол жеткізу барлық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдарға (әкімдіктерге) қамтамасыз етілген "жеке тұлғалар" Мемлекеттік Деректер базасына (әкімші – ҚР ӘМ) беріледі.

Осы интеграция шеңберінде ЖАО ҚТҚ жинау, әкету, қайта өңдеу және көму үшін төлемдерді дұрыс есептеуге мүмкіндік беретін мекенжай бойынша тіркелген азаматтардың саны туралы мәліметтерді иесіздендірілген түрде (дербес деректерді берусіз) ҚШҰ-на беретін болады.

Қалдықтарды жинауға арналған контейнерлік алаңдарды санитарлық нормаларға сәйкес келтіру, жиналатын қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне қарай жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату.

Құрылыс түріне байланысты коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесі келесідей ұйымдастырылады:

Көп қабатты құрылыс аудандарында:

тұрғын аймақтарда контейнерлік алаңдарды жабдықтау;

стандартты контейнерлерді орнату;

қалдықтарды шығару үшін жиналған қалдықтардың тығыздығын арттыру үшін престеу жүйесі бар қоқыс таситын көліктерді пайдалану.

Жеке құрылыс аудандарында:

жеке контейнерлерді орнату;

қалдықтарды шығару үшін үлкен көлемді және жоғары қысу қабілеті бар қоқыс таситын көліктерді пайдалану.

КА санитарлық нормаларына сәйкес келтіру үшін келесі іс шаралар орындалады:

Үй иелерінің, ұйымдардың, мәдени-бұқаралық мекемелердің, демалыс аймақтарының аумағында көлікке арналған кіреберістері бар қалдықтарды жинауға арналған контейнерлерді орналастыру үшін арнайы алаңдар бөлінеді. Алаңды қатты жабынмен орналастыруға және қалдықтарды желмен тарату (тарату) мүмкіндігін болдырмайтын, бірақ кемінде 1,5 м биіктікке дейін үш жағынан қоршауға.

Контейнерлік алаңды тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балалар объектілерінен, спорт алаңдарынан және халықтың демалыс орындарынан кемінде 25 м қашықтықта орналастыруға. Қалыптасқан құрылыс аудандарында, санитариялық алшақтықтарды сақтау мүмкіндігі болмаған кезде, қашықтықтар ЖАО-ның, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның аумақтық бөлімшелерінің, объектілердің меншік иелерінің және басқа да мүдделі тұлғалардың қатысуымен комиссиялық түрде белгіленеді.

Коммуналдық қалдықтарды шығару кесте бойынша жүзеге асырылатын болады.

Коммуналдық қалдықтарды тасымалдау шығындарын азайту үшін белгіленген санитарлық және табиғатты қорғау талаптарына сәйкес келетін қалдықтарды шығарудың минималды жиілігі қабылданады.

Шығару жиілігін белгілеу кезінде коммуналдық қалдықтардың түзілу көлемін, олардың морфологиялық құрамын, жинау үшін қолданылатын контейнерлердің түрі мен санын (контейнерлер арқылы жинау кезінде) назарға алған жөн.

Егер коммуналдық қалдықтар бөлек жиналса, қалдықтардың әрбір санаты (фракциясы, түрі) үшін әкетудің өзіндік кезеңділігі айқындалады.

Қалдықтарды контейнерлерде 0оС және одан төмен температурада сақтау мерзімі – үш тәуліктен аспайды, оң температурада - бір тәуліктен аспайды.

Жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату жиналатын қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне және оларды сақтау мерзіміне байланысты жүргізіледі. Контейнерлерді жаңарту кезінде заманауи еуроконтейнерлерді сатып алу жоспарлануда.

Пластмасса, қағаз және картон қалдықтары көліктің барлық түрлерімен тасымалданады. Шыны ыдыстың қалдықтары бүлінуді болдырмауға бағытталған шараларды қабылдай отырып, көліктің кез келген түрімен тасымалданады. Шыны ыдыстың қалдықтарын тасымалдау, тиеу және түсіру кезінде олардың сақталуын, механикалық әсерлерден қорғалуын қамтамасыз ететін шаралар қабылдау қажет.

Осы бағдарлама шеңберінде ЖАО контейнерлер паркін жаңарту, толықтыру (барлығы 2346 дана), контейнерлік алаңдарды жөндеу және оларды санитарлық нормалар мен заңнама талаптарына сәйкес келтіру жоспарлануда (барлығы 170 дана).

Сондай-ақ, ҚШҰ пайдаланатын қоқыс таситын көліктер паркін толықтыру/жаңарту қажет. Шу қаласының тұрғындарына қызмет көрсететін ҚШҰ деректері бойынша 2022 жылдың соңында қоқыс таситын көліктермен қамтамасыз ету 48 бірлікті құрайды ("Шу Clean City" ЖШС - 20 бірлік, "NEO PLUS" ЖШС - 18 бірлік, "Таза Қарғалы" ЖК - 10 бірлік), ал қалдықтарды шығаруға арналған арнайы көлікпен нормативтік қамтамасыз ету. Шу қаласында 100-ден астам бірлік бар.

Қоқыс таситын көліктер паркін жаңарту ҚШҰ қаражаты және жеке инвестициялар есебінен жүзеге асырылатын болады.

4.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар

Қайталама шикізатты бөлек жинау жүйесін жетілдіру үшін мынадай шараларды орындау қажет:

- барлық КА-да ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнатуды қамтамасыз ету және қайталама шикізатты бөлек шығаруды қамтамасыз ету;

- коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру;

- арнайы орындарды ұйымдастыру және ІКҚ мен халықта пайда болатын құрылыс қалдықтарын тасымалдау үшін мамандандырылған компанияны анықтау.

Барлық КА-да ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнатуды қамтамасыз ету және қайталама шикізатты бөлек әкетуді қамтамасыз ету.

Қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптарға сәйкес (ҚР ЭГТРМ м. а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы, 8-тармақ) ЖАО мыналарды қамтамасыз етеді:

- халық санына, қалдықтардың жинақталу нормаларына, оларды сақтау мерзімдеріне және басқа да қажетті факторларға сүйене отырып айқындалатын контейнерлік алаңдарда бөлек жинауға арналған контейнерлердің қажетті санын (кемінде 2) орнату.

КА-да, кем дегенде, қалдықтар құрғақ және дымқыл фракцияларға бөлінуі керек. Құрғақ фракция қағаздан, картоннан, металдан, пластиктен және шыныдан тұрады. Ылғал фракция тамақ қалдықтарынан, органикалық заттардан, аралас қалдықтардан және үй шаруашылығының қалдықтарына ұқсас табиғаты мен құрамы бойынша қалдықтардан және т. б. тұрады.

Талдау кезінде барлық КА-да құрғақ фракцияға арналған контейнерлер орнатылмағаны анықталды.

Пластмассаны, қағазды және әйнекті бөлек жинауды енгізу үшін барлық КА-да құрғақ фракцияға арналған контейнерлер орнатылады.

Қалдықтарды бөлек жинауға арналған әрбір контейнер, оның ішінде қазақ және орыс тілдерінде таңбаланатын болады:

- қалдықтардың жиналатын түрі (фракциясы) туралы ақпараттық жапсырма/жазба;
- контейнер иесі туралы деректер (атауы, телефоны);
- контейнерге қызмет көрсететін ұйымдар.

Түсті контейнерлерге таңбалау қолданылған жағдайда, ол қарама-қарсы түспен орындалады.

Контейнерлер саны құрылу аумағына және жинау көлеміне, түгендеу нәтижелері мен тұратын адамдар санына сәйкес әр алаң үшін жеке есептелетін болады.

Бөлек жинау жүйесін дамыту кезінде бөлек жиналған қалдықтардың қалдықтарды басқарудың барлық келесі кезеңдерінде араласпауын қамтамасыз ету қажет. Сондай-ақ, қалдықтардың әр санаты (фракциясы, түрі) үшін олардың шығарылу жиілігін анықтау қажет.

Қайталама шикізатты бөлек әкету жөніндегі талаптар ҚШҰ -мен жасалатын шарттарға енгізілетін болады.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру қалдықтардың қауіпті түрлерін: ҚСҚ, ЭЭЖҚ, химиялық қоректендіру көздері, халық аккумуляторларын бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігер ұйымды таңдауға арналған конкурс ұйымдастыруға негізделетін болады.

Бүгінгі таңда Шу қаласында ҚСҚ-ды ішінара жинаудан басқа, халық арасында коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерінің (ЭЭЖҚ, химиялық қоректендіру көздері, аккумуляторлар) қалдықтарын жинау жүйесі жолға қойылмаған.

ҚТҚ жалпы ағынындағы қалдықтардың бұл түрлері полигонға түседі, топырақты, суды және ауаны токсиндермен, ауыр металдармен, тұрақты органикалық ластағыштармен ластайды, осылайша адамдардың денсаулығы мен қоршаған ортаға айтарлықтай зиян келтіреді.

ҚР ЭК 365 бабының 6 тармағына сәйкес коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері бөлек жиналып мамандандырылған кәсіпорындарға қалпына келтіруге берілуі тиіс.

Экологиялық заңнаманың талаптарын орындау үшін ЖАО коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинау, тасымалдау және қалпына келтіру қызметтерін көрсету үшін мердігер ұйымды айқындау үшін конкурс (тендер) өткізу арқылы экологиялық заңнаманың және ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау жүйесін ұйымдастыруы қажет.

Құрамында сынап бар қалдықтар

ҚР СТ 1513 ресурс үнемдеу талаптарына сәйкес тұрғындардан ҚСҚ жинау жүйесін ұйымдастыру үшін. Технологиялық циклдің барлық кезеңдерінде қалдықтарды өңдеу.

ЖАО-ды қайта өңдеудің жіктелуі мен әдістері. ЖАО негізгі ережелерін жүзеге асырады:

-халық арасында қалыптасқан ҚСҚ жинау үшін орнатылатын арнайы әмбебап контейнерлерді орнату мен оларға қызмет көрсетуді бақылау;

-арнайы әмбебап контейнерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды қамтамасыз етуге, контейнерге қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорынмен өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге, оларға еркін қол жеткізуді қамтамасыз етуге, тұрғындармен түсіндіру жұмыстарын жүргізуге, контейнерде тұрақты заттарды сақтауға жол бермеуге міндетті кондоминиум объектілерін басқару органдарының қызметін бақылау және ұйымдастыру-контейнерді бөгде жарнамаларды, хабарландыруларды және т. б. желімдеу;

-халық үшін демеркуризациялау жөніндегі шаралар кешенін іске асыруға және ҚСҚ үшін контейнерлерді жөндеуге (ауыстыруға) мамандандырылған кәсіпорындардың жұмыстарын (қызметтерін) сатып алу үшін қаражат бөлу жолымен халық арасында пайдалануда болған құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды қайта өңдеуді ұйымдастыру.

Мамандандырылған кәсіпорындардың халық үшін демеркуризациялау жөніндегі шаралар кешенін іске асыруға және ЖАО ҚСҚ үшін контейнерлерді жөндеуге (ауыстыруға) арналған жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) сатып алу ҚР ЭК, "Мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 4-тарауына және коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларына сәйкес конкурс (тендер) арқылы жүргізілетін болады.

Электрондық және электр жабдықтары

ҚР СТ 3753-2021 "Ресурстарды үнемдеу. Құрамында сынап бар құрылғылар мен аспаптарды қоспағанда, өмірлік циклдің барлық кезеңдерінде электротехникалық және электрондық жабдықтардың қалдықтарымен жұмыс істеу. Қауіпсіздік талаптары" ЖАО халықтың тығыздығын ескере отырып, оның ішінде контейнерлік алаңдар мен стационарлық ЭЭЖҚ қабылдау пункттерін қоса алғанда, ЭЭЖҚ жинау, жинақтау және қайта өңдеу объектілерін орналастыруға жер учаскелерін бөлу арқылы қалдықтардың меншік иелеріне ЭЭЖҚ өндірушілеріне немесе ЭЭЖҚ басқару саласындағы кәсіпкерлік субъектілеріне ЭЭЖҚ беруге мүмкіндік беретін инфрақұрылымды құруға ықпал етуі тиіс.

ЖАО ЭЭЖҚ жөндеу, қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыруды, сондай-ақ қалдықтардың иелерінен ЭЭЖҚ-ды бөлек жинау мен қайта өңдеуді, оның ішінде ЭЭЖҚ-ды жылжымалы қабылдау пункттерін құру арқылы қамтамасыз етуі тиіс.

ЖАО ақпараттық кампанияларды, конкурстарды, дәрістерді өткізуді қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, ЭЭЖҚ-дың халықтан бөлек алымының үлесін ұлғайтуға бағытталған шаралар қабылдауы тиіс.

Тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау жүйесін ұйымдастыру үшін мынадай шараларды қабылдау қажет:

-батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электрондық және электр жабдықтары сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды стационарлық немесе жылжымалы жинау пункттерін/пункттерін құру;

-қалдықтарды қабылдаудың ұйымдастырылған пункттері туралы халықты хабардар етуді және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттауды қамтамасыз ету;

-қалдықтарды жинауға және кәдеге жаратуға арналған шығыстардың бір бөлігін жабу мақсатында өндірушінің кеңейтілген жауапкершілік операторының функцияларын жүзеге асыратын "Жасыл Даму" АҚ-мен ынтымақтастықты нығайту.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері үшін батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электрондық және электр жабдықтары сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды қабылдайтын стационарлық пункттер көзделетін болады. Қабылдау пункттері көрсетілген тауарларды өткізуді жүзеге асыратын дүкендерде (дүкендер бөлімдерінде, сауда нүктелерінде) құрылуы мүмкін. Батареялар мен сынап шамдарын қабылдауды пәтер иелері бірлестіктерінің аумағында ұйымдастыруға болады.

Стационарлық лампаларды қабылдау пункттерінің орналасқан жері мен санын анықтау кезінде олардың халыққа қолжетімділігі мен ыңғайлылығы ескерілуі тиіс. Құрамында сынабы бар шамдарды стационарлық жинау пункттері бөгде адамдар үшін қолжетімсіз жеке кіреберіспен жабдықталады, шамдарды жинауға арналған арнайы контейнерлердің қажетті санымен қамтамасыз етіледі және қажетті тиісті қорытындылар мен рұқсаттар болады.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинауды енгізу және қайталама шикізат пункттерін құру бөлек жинау бойынша нысаналы көрсеткішке қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Заңды тұлғалардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинау және қалпына келтіру

Қызметтің түріне қарамастан заңды тұлғаларда пайда болатын қауіпті коммуналдық қалдықтарды қалдырушылар да бөлек жиналып, ҚР ЭК 365-бабының 6-тармағына сәйкес Мамандандырылған ұйымдарға (кәсіпорындарға) қалпына келтіруге берілуі тиіс

Шағын және орта бизнес субъектілерімен қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру бойынша Адал және заңнама талаптарына сәйкес мамандандырылған кәсіпорындарды анықтау үшін ақпараттық жұмыс жүргізу қажет.

Сондай-ақ статистиканы қадағалау мақсатында жиналған және қалпына келтірілген қалдықтарды есепке алу бойынша мамандандырылған кәсіпорындардың әлеуетін нығайту қажет.

Арнайы орындарды ұйымдастыру және ІКҚ мен халықта пайда болатын құрылыс қалдықтарын тасымалдау үшін мамандандырылған компанияны анықтау

Қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптың 19-тармағына сәйкес ЭГТРМ м. а . 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы ЖАО жеке тұлғаларда (тұрғындарда) түзілетін Құрылыс және ірі көлемді қалдықтар үшін жабыны мен қоршауы бар ауданы кемінде 12 м2 болатын орынды ұйымдастырады.

Жылжымайтын объектілерді салуды немесе жөндеуді жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптың 17-тармағына сәйкес ЭГТРМ м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы Құрылыс және ірі көлемді қалдықтарды жергілікті атқарушы органдар ұйымдастырған арнайы орындарға дербес әкетуді жүргізеді.

Абаттандыру ережелеріне сәйкес ірі көлемді қоқыстарды (қалдықтарды) шығаруды кәсіпорындардың өздері, мекемелер мен жеке тұлғалар немесе қоқыс шығаратын кәсіпорындар шарт негізінде жүргізетіні анықталды.

ІКҚ әкету үшін төлем ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму тарифіне енгізілмегендіктен, ІКҚ мен құрылыс қалдықтарын жинау және әкету жөніндегі компанияны жеке анықтау қажет.

ІКҚ және құрылыс қалдықтарын халықтан тасымалдау жөніндегі ұйымды айқындау үшін ЖАО "мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жергілікті бюджет есебінен ІКҚ және құрылыс қалдықтарын жинауға және әкетуге конкурс (тендер) ұйымдастыру қажет.

Қала әкімдігі ірі көлемді және құрылыс қалдықтарын әкететін ұйым белгілейтін болады. Өзара іс-қимыл шарттары үлгілік шартқа техникалық ерекшелік белгіленетін болады. Экспорттаушы компания хабарлама тәртібіне сәйкес келуі және ҚР ЭГТРМ тізіліміне кіруі қажет.

Арнайы ұйымдастырылған орындарда құрылыс қалдықтарын жинауды мынадай тәсілдердің бірімен жүзеге асыруға болады: ауыстырылатын бункерлерге жинау және кейіннен мультилифт жүйесі бар автомобильдермен әкету; қаптарға жинау, оларды кейіннен борттық немесе самосвалдық автомобильге тиеу; қалдықтарды үйіп жинау, кейіннен борттық немесе самосвалдық автомобильге қайта тиеу.

4.3. Коммуналдық қалдықтарды, оның ішінде ерекше (тамақ, Құрылыс және ірі көлемді қалдықтарды, ЭЭЖҚ және т. б.) қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту жөніндегі шаралар

Бөлек жиналған қайталама шикізатты қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту үшін мынадай іс шараларды орындау қажет:

Тамақ қалдықтары; орау материалдары, пластмасса, қағаз және шыны; құрылыс қалдықтары; ірі көлемді қалдықтар сияқты жекелеген санаттар бойынша қалдықтардың пайда болу көлемінен халықтың және заңды тұлғалардың қайталама шикізатты жинау үлесін ұлғайту;

Шу қаласының аумағында қызметін жүзеге асыратын қалдықтарды қалпына келтіру жөніндегі мамандандырылған кәсіпорындармен өзара іс-қимылды күшейту.

Қайталама шикізатты қайта өңдеу және кәдеге жарату жөніндегі қуаттарды құру жөніндегі зерттеуді қарау және жүргізу.

Қалдықтарды бөлек жинау жүйесі бойынша қайталама шикізатты жинау үлесін ұлғайту жөніндегі іс-шаралар 4.2-тармақта көрсетілген.

Сондай-ақ, қайталама шикізатты алу әдістерінің бірі қоқыс сұрыптау кешендерінде (ҚСК) аралас жиналған қалдықтарды сұрыптау болып табылады. Сондықтан жобалық құжаттаманы келісу, сұрыптау желісін салу және пайдалануға беру үшін жер учаскесін бөлу жөніндегі іс-қимылдар жеделдетілетін болады.

Сұрыптау желілері жұмыс істейтін ҚР көптеген қалаларында ҚСК-де қайталама шикізатты алу 10% - дан аспайды. Алынған қайталама шикізат ластанған және құны бөлек жиналған қалдықтарға қарағанда төмен. Сондықтан аралас қалдықтарды ҚСК-де сұрыптау қажет, бірақ ҚСК желілерінде бөлек жинау жүйесі дамыған сайын қайталама шикізатты терең сұрыптау қажет.

Қайталама шикізатты бөлек жинау мен сұрыптауды енгізу кезінде өңірде, Қазақстанда немесе көрші елдерде осы қайталама шикізатты қайта өңдеу мүмкіндігіне сүйену қажет.

Қалдықтарды қайта өңдеу үлесін ұлғайту үшін бөлек жиналған фракцияларды өңірдегі қолданыстағы мамандандырылған кәсіпорындарда қайта өңдеу, болмаған жағдайда басқа өңірлерге немесе елдерге жіберу қажет.

Кейіннен алынған шикізатты дайын өнімге дейін өңдеуді ұйымдастыру және қарастыру ұсынылады. Қазіргі уақытта қайта өңдеуге арналған қондырғыларды ТМД елдерінің жеткізушілері кең ассортиментте және қолайлы бағамен ұсынады.

Қайталама шикізат (қағаз, картон, пластик, шыны және т.б.) дайын өнімді одан әрі өңдеу және өндіру үшін мамандандырылған кәсіпорындарға берілетін болады.

Қағаз және картон қалдықтарын қалпына келтіру жаңа бұйымдарды (қағаз және картон, эковат, құрылыс материалдары) өндіру үшін физикалық, химиялық және басқа да тәсілдермен жүзеге асырылады.

Пластмасса қалдықтарын қалпына келтіруді технологиялық процестердің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін технологиялар мен жабдықтарды қолдана отырып, мамандандырылған ұйымдар жүзеге асырады;

Шыны ыдыстың қалдықтарын қалпына келтіру қоршаған орта үшін қауіпсіздік талаптарын сақтау шартымен жүзеге асырылады:

қайта пайдалануға арналған шыны ыдыстың қалдықтарын дайындау (сұрыптау, жуу, өңдеу);

жаңа өнім өндірумен механикалық және термиялық әдістермен (шыны жүн, шыны ыдыс, шыны талшық, плитка және басқалар);

Қатты тұрмыстық қалдықтардың қайта өңделмейтін бөлігінен қатты отынды қалдықтардан (RDF) алуға болады. Отынның бұл түрін ҚТҚ көмуді азайту мақсатында цемент зауыттарында және ЖЭО-да қолдану қажет.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері қауіпті қалдықтар үшін мамандандырылған кәсіпорындарға кәдеге жарату үшін жіберілетін болады. Құрамында сынап бар қалдықтармен жұмыс істеу ҚР ЭГТРМ бекіткен тізбеге енгізілген Қазақстан Республикасының ұлттық стандарттарына сәйкес регламенттеледі. Құрамында сынап бар қалдықтарды қайта өңдеу (демеркуризациялау) жөніндегі мамандандырылған ұйымдардың ҚР ЭК сәйкес қоршаған ортаны қорғау саласындағы жұмыстарды орындауға және қызметтер көрсетуге лицензиясы болуға тиіс.

Тамақ қалдықтары

Жеке жиналған биологиялық ыдырайтын ҚТҚ фракциялары, негізінен тамақ және органикалық қалдықтар аэробты немесе анаэробты әдіспен өңделуі керек. Сондай-ақ, бұл қалдықтарды кәріз-тазарту станцияларының шламымен бірге қайта өңдеу қаралатын болады. Өңдеу арқылы тыңайтқыш немесе биогаз алуға болады. Бүгінгі таңда органикалық қалдықтарды кәдеге жарату мен қайта өңдеудің әртүрлі технологиялары бар, олардың ішінде: биогаз алу, компосттау және басқалар.

ҚТҚ ыдырауының табиғи әдісіне компосттау жатады. Компосттау-бұл табиғи биологиялық ыдырауға негізделген қалдықтарды қайта өңдеу технологиясы. Осы себепті компосттау органикалық шыққан қалдықтарды өңдеу үшін кеңінен қолданылады. Бүгінгі таңда тамақ қалдықтарын да, бөлінбеген ағынды да компосттау технологиялары бар.

Органикалық қалдықтарды компосттау тікелей үй шаруашылығында да, орталықтан да болуы мүмкін. Тікелей үй шаруашылықтарында компосттау тек компост шұңқырларында немесе арнайы компост машиналарын қолдану арқылы жүзеге асырылады. Орталықтандырылған компосттау кезінде тұтынушылар органикалық заттарды бөлек жинауды қамтамасыз етеді, содан кейін олар арнайы жабдықталған алаңдарға немесе компост төселетін сүрлем мұнараларына шығарылады. Кейіннен мұндай компост ауыл шаруашылығының қажеттіліктері үшін қолданылады. Биологиялық ыдырайтын қалдықтардың көп мөлшері пайда болатын және қосалқы шаруашылық бар ұйымдар мен мекемелерде (мысалы, мектептерде) компосттау жеке-жеке жүргізілуі мүмкін.

Ірі және құрылыс қалдықтары

Жинау пункттеріндегі қауіпті емес ірі габаритті қалдықтардан қауіпті фракцияларды алып тастау, содан кейін мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге және/немесе кәдеге жаратуға жіберу қажет.

Құрылыс қалдықтарын жинау орнында екінші реттік шикізат пен қалдықтардың қауіпті компоненттерін алу арқылы сұрыптау керек.

Бөлек сұрыптау керек: ағаш; қағаз және картон; металл (бөлек қара және түсті металдар); минералды қалдықтар (тас, құрылыс тасы және кірпіш, сылақ, бетон, гипс, қаңылтыр шыны және т.б.); темірбетон және бетон бөлшектері.

Ірі құрылыс қалдықтарын өңдеу үшін ұсақтау және сұрыптау кешендері қолданылады.

Қауіпті құрылыс қалдықтарына мыналар жатады: 1) құрамында асбест – шифер немесе этернит, асбестцемент плиталары, асбестцемент құбырлары, оқшаулағыш материалдар және т. б. бар қалдықтар; 2) бояулар, лактар, желімдер, шайырлар қалдықтары, оның ішінде құрамында бос ыдыс және аталған қалдықтарға малынған материалдар және т. б.; 3) құрамында мұнай өнімдері-тек, сіңдірілген оқшаулағыш материалдар, құрамында асфальт шайыры және т.б. бар; 4) ластанған топырақ. Қауіпті құрылыс қалдықтары бөлек жиналады және әрі қарай қайта өңдеу және/немесе кәдеге жарату үшін мамандандырылған компанияларға беріледі.

Одан әрі өңдеуге жатпайтын сұрыпталғаннан кейін коммуналдық қалдықтарды көму ҚТҚ полигонында жүзеге асырылады.

4.4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету жөніндегі шаралар Тапсырманы шешу үшін келесі шараларды орындау қажет:

-18 жаңа картаны салу және пайдалануға беру;

-ҚТҚ ескі полигонының жерлерін кезең кезеңімен қалпына келтіру және қалпына келтіру;

-рұқсат етілмеген полигондарды анықтау және жою.

Одан әрі қайта өңдеуге жатпайтын сұрыпталғаннан кейін коммуналдық қалдықтарды (ҚТҚ) көму жаңа карталарда жүзеге асырылатын болады.

Ескі Полигонның аумағында қабылдауды, сұрыптауды қамтитын инфрақұрылымды көздеу қажет, содан кейін ғана ҚТҚ-ның қалдық бөліктері көміледі.

Заңнаманың талаптарына сәйкес қолданыстағы ҚТҚ полигоны аумағының жерлерін кезең-кезеңімен қалпына келтіру және қалпына келтіру жүргізілетін болады. Қолданыстағы ҚТҚ полигонын жабуға экологиялық рұқсат алғаннан кейін ғана жол беріледі. Қалдықтарды көму полигоны қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және санитариялық-эпидемиологиялық қызмет саласындағы мемлекеттік органның лауазымды адамдары жергілікті жерде қорытынды тексеруді орындағаннан, полигон иесі берген барлық ақпаратты бағалағаннан және полигонның жабылуын мақұлдағаны туралы хабардар еткеннен кейін ғана жабық деп қарауға болады.

Полигон жабылғаннан кейін полигон иесі аумақты рекультивациялауды жүзеге асыруы және бес жыл ішінде қоқыс газы мен фильтрат шығарындыларына мониторинг жүргізуі тиіс. Бұзылған жерлерді қалпына келтіруге және кейіннен мониторинг жүргізуге арналған қаражат полигонның тарату қорынан түседі. Полигон иесі жобаның шарттарына сәйкес полигонды рекультивациялауды орындағаннан және орындалған жұмыстар қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның қатысуымен

қабылдау комиссиясының актісімен қабылданғаннан кейін иесі қоршаған ортаға мониторинг жүргізуді тоқтатады.

Рұқсат етілмеген полигондармен проблемаларды шешу үшін 2022 жылы "Қазақстан Ғарыш Сапары" ҰК" АҚ спутниктері тіркеген ҚТҚ-ның барлық үлкен полигондары бойынша мұқият аудит жүргізу қажет. Спутниктер Шу қаласында 112-ге жуық стихиялық қоқыс үйінділерін көрсетеді.

Полигонды залалсыздандырудың қолданыстағы жалпы қабылданған әдістемесі мынадай кезеңдерді қамтиды: полигонның қауіптілік дәрежесін анықтау; баламалы нұсқаларды бағалау; залалсыздандыру және рекультивациялау технологиясын әзірлеу.

Рұқсат етілмеген полигондарды рекультивациялау бойынша техникалық шешімдер рекультивациядан кейін аумақтың функционалдық мақсатына және пайдаланылуына байланысты қабылданады.

Жаңа қоқыс үйінділерінің пайда болуын болдырмау жөніндегі негізгі шара Шу қаласының тұрғындарын 2030 жылға қарай қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметтерімен 100% қамту болып табылады.

4.5. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту жөніндегі шаралар

Бағдарламаның тиімді жұмыс істеуі үшін халықтың хабардарлығы мен қолдауы маңызды. Жұртшылықтың хабардарлығын арттыру-бұл тұрақты негізде жүргізілуі керек ұзақ мерзімді процесс.

ЖАО халықтың хабардарлығын арттыруда, ақпарат таратуда және қалдықтардың алдын алу жөніндегі бастамаларды қолдауда, сондай-ақ тиісті жағдайлар жасауда (мысалы, ірі габаритті қалдықтар, ЭЭЖҚ, құрылыс қалдықтары үшін арнайы орындар құру) шешуші рөл атқарады.

Жергілікті газеттер мен журналдарда қалдықтарды басқару мәселесі және қалдықтарды дұрыс басқару талаптары туралы халықты оқытуға бағытталған мақалалар жариялау ұсынылады.

ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі мамандандырылған ұйымдардың қызметкерлері үй қалдықтарын сұрыптау тәртібін түсіндіретін және пластикке, шыныға, картонға және қағаз қалдықтарына арналған контейнерлерге бөлек қоймалауды кезең-кезеңімен экологиялық акциялар өткізу ұсынылады. Мұндай акциялар әдетте бөлек жинауға арналған контейнерлер орнатылған аулаларда да, олар әлі жоқ жерлерде де өткізіледі. Бұл ретте тұрғындарға полигондағы аралас күйдегі ҚТҚ-ның қоршаған ортаға тигізетін кері әсері және қалдықтарды бөлек жинауды енгізу қажеттілігі туралы егжей-тегжейлі түсіндірмелер жүргізіледі. Сондай-ақ, халық арасында қалдықтарды сұрыптаудың енгізілген жүйесі туралы түсіндірмелері бар түрлі-түсті парақшалардың таралуы жақсы нәтиже береді.

Мүдделі жұртшылықтың негізгі топтарына басымдық беріледі:

халық (жұмыс істейтін және жұмыс істемейтін (үй шаруасындағы әйелдер, зейнеткерлер, балалар);

мұғалімдер, еріктілер, белсенді топтар және мемлекеттік емес ұйымдар.

Жұртшылықты ақпараттандыру жөніндегі іс шаралар қалдықтармен жұмыс істеу бойынша халықпен ақпараттық жұмыс жоспарында көзделетін болады және мыналарды қамтитын болады:

жергілікті газеттердегі басылымдар;

мектептерде, жалпы жұртшылық арасында тарату үшін материалдық ресурстарды қайталама пайдалану туралы ақпараттық материалдар;

үйде тамақ қалдықтарын компосттау туралы брошюралар;

оқушылар мен студенттер үшін полигондарға таныстыру сапарларын ұйымдастыру;

Қалдықтарды қайта өңдеу ЖАО-ның ҚТҚ-ны бөлек жинау және қайта өңдеу жөніндегі бизнес бастамаларына жәрдемдесуі бар жерде дамиды. Қалдықтарды басқару саласындағы ұсыныстарды талқылау, қайталама шикізат пен контейнерлерді қабылдау пункттерін орнату және т. б. үшін ЖАО мен бизнестің және басқа да мүдделі тараптардың өзара іс-қимылы бойынша түрлі кездесулер, дөңгелек үстелдер өткізілетін болады.

5. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді орындау үшін бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар ЖОСПАРЫ әзірленді, ол 2-қосымшада келтірілген.

Іс-шаралар жоспары міндеттер мен көрсеткіштер бойынша топтастырылған, мерзімдері мен жауапты орындаушылар көрсетілген. Іс-шаралар жоспары күтілетін нәтижелерге қол жеткізу мақсатында Бағдарламаның барлық жауапты орындаушыларының жұмыстарына кешенді көзқарас пен үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Іс-шаралар жоспарын түзету мониторинг нәтижелері бойынша негізделген ұсыныстар болған кезде қажеттілігіне қарай жүзеге асырылады. Мониторинг нәтижелері бойынша қойылған мақсаттарға, міндеттерге және нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізу мүмкін болмаған жағдайда өзге де іс-шаралар айқындалады және анықталған проблемалық мәселелер бойынша шаралар қабылданады.

Мониторинг нәтижелері бойынша ТКШ бөлімі мыналарға бағытталған шешімдер шығарады:

1) бағдарламалардың белгіленген мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу мақсатында жоспарланған іс-шараларды іске асырудың (өзге де іс-шараларды айқындаудың) тиімділігін арттыру;

2) анықталған проблемалық мәселелер бойынша шаралар қабылдау. ТКШ бөлімі Бағдарламаның тапсырыс берушісі ретінде келесі функцияларды жүзеге асырады:

1) бағдарламаның барлық орындаушыларының іс-қимылын үйлестіре отырып, Шу қаласының аумағында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы міндеттерді

шешуге бірыңғай орталықтандырылған кешенді тәсілді қалыптастырады және қамтамасыз етеді;

2) бюджет қаражаты есебінен бағдарламаны іске асыруға арналған қаржылық шығындар бойынша Жамбыл облысының әкімдігімен өзара іс-қимыл жасайды.

3) коммуналдық қалдықтарды жинау және әкету жөніндегі субъектілермен, мемлекеттік мекемелермен, әлеуметтік объектілермен, заңды тұлғалармен, дара кәсіпкерлермен, жеке тұлғалармен Бағдарлама іс-шараларын іске асыру мәселелері бойынша өзара іс-қимылды жүзеге асырады;

4) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылуына мониторингті жүзеге асырады, Қоғамдық кеңестің отырыстарында талқылау үшін мониторинг нәтижелерін шығарады;

5) Бағдарламаға тиісті өзгерістер енгізу қажеттілігін негіздей отырып, іс-шараларды, нысаналы көрсеткіштерді, Бағдарлама іс-шараларын іске асыруға арналған шығындарды түзетуді, оның ішінде келіп түскен ұсыныстар негізінде жүзеге асырады;

6) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу барысын тексеруге қатысады;

7) Бағдарламаны, сондай-ақ Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу барысы туралы ақпаратты Шу қаласы әкімдігінің ресми сайтында орналастырады.

Бағдарламаны орындаушылар: Шу ауданның әкімдігі; коммуналдық қалдықтарды жинау, әкету, қалпына келтіру және көму жөніндегі субъектілер: мемлекеттік мекемелер, әлеуметтік объектілер, заңды тұлғалар, дара кәсіпкерлер, ҮЕҰ және т.б. мүдделі тараптар болып табылады.

6. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ МОНИТОРИНГІ

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаның іске асырылуын бақылауды ТКШ бөлімінің басшылығы жүзеге асырады.

Бағдарламаның мониторингі Бағдарламаны іске асыру туралы есепті қалыптастыру жолымен жүзеге асырылады. Есепте іске асырылған іс-шаралардың сипаттамасы, қол жеткізілген нәтижелер, оларды іске асыруға бағытталған қаржы қаражатының нақты көлемі, сондай-ақ іс-шаралардың орындалмау себептері және есепті кезеңге жоспарланған нәтижелердің болмауы баяндалады.

Бағдарламаның мониторингі өткен жылдың қорытындысы бойынша жылына бір рет жүзеге асырылатын болады.

Бағдарлама мен оны іске асыру жөніндегі есептер жалпыға қолжетімді Интернет-ресурста орналастыру арқылы жұртшылыққа қолжетімді болады.

7. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

Бағдарлама мен іс-шараларды қаржыландыру:

мемлекеттік және жергілікті бюджет,

жеке инвестициялар,

ӨКМ құралдары,

халықаралық қаржы ұйымдарының қаражаты,

Екінші деңгейдегі банктердің кредиттері және Қазақстан

Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған басқа да көздер.

Ұсынылған Бағдарламаны іске асыруға және белгіленген табиғат қорғау іс-шараларын орындауға арналған қаржылық шығындарды бюджет қаражаты есебінен ҚР ЭК 29-бабына сәйкес жүзеге асыру жоспарлануда. Бұл тетік осы іс-шаралар жоспарын әзірлеу және бекіту жылының алдындағы үш жыл ішінде жергілікті бюджетке түскен қоршаған ортаға теріс әсер еткені үшін төлем сомасынан кем емес көлемде қаражатты пайдалануға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны іске асыру бойынша ұсынылатын іс-шараларды Жамбыл облысының қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына енгізу жоспарлануда, оны облыс әкімдігі ҚР ЭК 4-қосымшасында көзделген қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралардың үлгілік тізбесін негізге ала отырып, үш жылдық перспективаға әзірлейді, оған:

-қалдықтардың кез келген түрін, оның ішінде иесіз қалдықтарды жинау, тасымалдау, залалсыздандыру, пайдалану және қайта өңдеу жөніндегі технологияларды енгізу;

-зауыттарды, цехтар мен өндірістерді салу, реконструкциялау, қондырғыларды сатып алу және пайдалану:

-қалдықтардың кез келген түрін сақтауға арналған полигондар;

-қалдықтарды жинау, тасымалдау, қайта өңдеу, сұрыптау, кәдеге жарату және көму бойынша;

-қайталама материалдық ресурстарды жинау және қайта өңдеу бойынша;

-қалдықтардан пайдалы компоненттерді алуға байланысты шикізатты немесе дайын өнімді (байыту қалдықтарын, аршылған және сыйатын жыныстарды, күл қождарын, металлургиялық қождарды, техногендік минералды түзілімдерді қайта өңдеу) алу бойынша;

- қалдықтардың түзілу және орналастыру көлемін барынша азайтуға бағытталған жабдықтар мен технологиялық процестерді реконструкциялау, жаңғырту;

- иесіз қалдықтарды және тарихи ластануларды жою, олардың одан әрі пайда болуына жол бермеу, өндірістік, қатты тұрмыстық және басқа да қалдықтармен ластану нәтижесінде бұзылған жерлерді уақтылы рекультивациялауды жүргізу жөніндегі іс-шараларды жүргізу.

8. КҮТІЛЕТІН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР

Бағдарламаны іске асыру Шу қаласының экологиялық жағдайын жақсартады және қаланың нысаналы көрсеткіштерін және коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы ЖАО қызметін арттырады.

Бағдарламаны іске асыру процесінде мынадай шаралар іске асырылатын болады:

коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін ҚР заңнамасының талаптарына сәйкестендіру;

Коммуналдық қалдықтарды жинау және әкетумен 100% қамту;

білім беру көзінен бөлек алым енгізу;

қоқыс сұрыптау кешенін салу;

органикалық, ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеуді дамыту;

Шу қаласындағы ҚТҚ ескі полигонының аумағын рекультивациялауды жүзеге асыру;

коммуналдық қалдықтарды дұрыс өңдеу туралы халықтың хабардарлығы мен мәдениетін арттыру.

Осылайша, осы бағдарлама шеңберінде іс-шаралар кешенін іске асыру Шу қаласында коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын арттырады, ҚТҚ жинау, сұрыптау және қайта өңдеу санын ұлғайтады және қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін барынша азайтуға мүмкіндік береді, тиісінше қаланың нысаналы көрсеткіштерін арттырады. Жалпы, бағдарлама Шу қаласы азаматтарының өмір сүру сапасы мен жағдайын айтарлықтай жақсартуға ықпал ететін болады.

Қосымша 1

Шу қаласының коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасының көрсеткіштерін айқындау әдістемесі

№	Нысаналы Көрсеткіштің атауы	Нысаналы көрсеткіштерді қалыптастыру кезеңділігі мен мерзімдері	Негіздеме	Есептеу әдістемесінің сипаттамасы
1	Халықты ҚТҚ жинау және әкетумен қамту	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш ҚР-ның жасыл экономикаға көшуі жөніндегі Тұжырымдамаға сәйкес келеді және ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қолжетімділігі бар халықтың үлесін айқындау үшін қажет.	Көрсеткіш қалаға қызмет көрсететін барлық қоқыс шығаратын ұйымдар шарт жасасқан тұрғындардың санын қала халқының жалпы санына бөлу арқылы қалыптасады, нәтижені пайызбен көрсетеді. Жария шарттарға көшу кезінде көрсеткішті абоненттер санын (адамдар саны) берілген шоттарға сәйкес қала халқының жалпы санына бөлу арқылы алуға болады.

2	<p>Бөлек алыммен қамту (Халық немесе қала):</p> <ul style="list-style-type: none"> - фракциялар бойынша - қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (Медициналық және құрамында сынабы бар, ЭЭЖҚ) 	<p>Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.</p>	<p>Көрсеткіш "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.</p>	<p>Көрсеткіш жеке жиналған ҚТҚ құрамына (фракциясының (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны, металл банкалар) санын тоннамен ҚТҚ (коммуналдық қалдықтар) түзілуінің жалпы санына тоннамен бөлу арқылы қалыптастырылады, нәтижені пайызбен көрсетеді. Қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлері бойынша көрсеткіш, сондай-ақ бөлек жиналған қауіпті қалдықтардың (ҚСК, ЭЭЖҚ және медициналық) мөлшерін ҚТҚ морфологиялық құрамын негізге ала отырып, нәтижені пайызбен көрсете отырып, қауіпті қалдықтардың түзілуінің жалпы есептік көлеміне бөлу жолымен қалыптасады.</p>
3	<p>ҚТҚ қайта өңдеу және кәдеге жарату</p>	<p>Бағдарлама бекітілген сәттен</p>	<p>Көрсеткіш ҚР-ның " жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдамаға және "Жасыл</p>	<p>Көрсеткіш қаланың барлық қайта өңделген және қ а й т а пайдаланылған қатты тұрмыстық қалдықтарының (коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін қоса алғанда), оның ішінде ҚСК немесе полигонда сұрыпталған бөлек жиналған қалдықтардың және</p>

	үлесі (пайда болуынан)	бастап бір жыл өткен соң.	Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.	экспортқа бағытталған қайталама ресурстардың санын қалада пайда болған барлық қатты тұрмыстық қалдықтардың (коммуналдық қалдықтардың) жалпы санына бөлу арқылы алынады, нәтижені пайызбен көрсетеді.
4	ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге халықтың қанағаттану деңгейі (сауалнама)	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарына сәйкес келеді	Көрсеткіш тұрғындардың қалада ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қанағаттануы туралы жыл сайынғы әлеуметтік сауалнама (онлайн немесе офлайн) жүргізу нәтижесінде алынады.

Қосымша 2

БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Аяқтауның нысаны	Орындау мерзімі	Орындауға жауаптылар	Қаржыландыру көздері
1	2	3	4	5	6
Мақсат - Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Шу қаласының тұрғындары үшін көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру					
Міндет 1. Қала тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту					
Көрсеткіш 1. Шу қаласының тұрғындарын ҚТҚ-ны жинау және әкетумен қамту					
1.1	ҚТҚ жинауға, әкетуге, кәдеге жаратуға, қайта өңдеуге және көмуге арналған экономикалық негізделген тарифті бекіту	Мәслихат Шешімі	2023	Қала әкімдігі, ҚШҰ, Мәслихат	Қажет емес
	Дербес деректерді бермей, ҚШҰ				

1.2	үшін халықты тіркеу туралы мәліметтерге қол жеткізуді ұсыну	Ақпарат	2024	ІМ, Әділет министірілігі, қала әкімдігі, ҚШҰ	Қажет емес
1.3	ҚТҚ шығару қызметтері бойынша халықпен жария шарттар жасасуға көшу	Ақпарат	2024	Қала әкімдігі, аудан әкімдігі, ҚШҰ	Қажет емес
1.4	Контейнерлер паркін жаңарту, соның ішінде жеке секторға контейнерлерді орнату: барлығы 2346 дана	Есеп	Жыл сайын	Қала әкімдігі, ҚШҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
1.5	Контейнерлік алаңдарды жөндеу және оларды санитарлық нормалар мен заңнама талаптарына сәйкестендіру: 170 дана.	Есеп	Жыл сайын	Қала әкімдігі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
1.6	Контейнерлік алаңдарды бейнебақылау камераларымен толық жарақтандыру	Есеп	2024-2025	Қала әкімдігі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
1.7	Контейнерлік алаңдардың іргелес аумағында автокөлікті тоқтатуға және тұрақтауға тыйым салатын арнайы белгілерді орнату	Есеп	2024	ІД, қала әкімдігі	Бөлінген бюджет шеңберінде
1.8	ҚТҚ уақтылы шығарылуын қамтамасыз ету үшін қоқыс таситын көліктерді жаңарту және	Есеп	2024-2028	ҚШҰ	ҚШҰ қаражаты, жеке

	сатып алу (2-3 дана)				инвестициялар, МЖӘ
1.9	Қоқыс таситын көліктерді " Қазақстан Республикасын ың қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигациялық жүйелермен жарактандыру және осы жүйелерді тұрақты жұмыс жағдайында ұстау	Есеп	2024-2025	ҚШҰ	ҚШҰ қаражаты
1.10	Тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда (егер контейнерлер болмаса) қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалармен осы учаскелерге қызмет көрсету үшін ЖАО айқындаған ҚШҰ-мен ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге шарттар жасасу бойынша хабардар ету науқаны.	Есеп (ЗТ және ЖК үшін хаттар жіберілді)	2024	Қала әкімдігі, ҚШҰ, Табиғи ресурстар басқармасы	Қажет емес
	Қалдықтар саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін түскен қаражатты				

1.11	жергілікті бюджетке жіберуді қамтамасыз ету мақсатында ҚР нормативтік-құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ҚР Үкіметіне ұсыныстар енгізу	ҚР Үкіметіне ұсыныстар	2024	Қала әкімдігі, Табиғи ресурстар басқармасы	Қажет емес
Міндет 2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру					
Көрсеткіш 2. Бөлек алыммен қамту					
- фракциялар бойынша құрғақ және дымқыл;					
- қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлері бойынша (медициналық және құрамында сынабы бар, электрондық және тұрмыстық техника)					
2.1	Заңды және жеке тұлғалардан бөлек алым бойынша талаптарды белгілеу мақсатында Шу қаласы мен аумақтарын абаттандыру Қағидаларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу	Жаңартылған Ережелер	2024	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, Табиғи ресурстар басқармасы	Қажет емес
2.2	ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған арнайы контейнерлерді орнату	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
	Қалдықтардың қауіпті түрлерін: Қ С Қ , электронды және электр жабдығының қалдықтарын, құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды және халықта				

2.3	түзілетін химиялық қоректендіру көздерін, аккумуляторларды, медициналық қалдықтарды бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігер ұйымды айқындау жөніндегі конкурсты ұйымдастыру	Конкурс қорытындысы, мердігер компаниялар анықталды	2024-2025	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	ҚОЖ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
2.4	Халық пен бюджеттік ұйымдарда түзілетін қалдықтардың қауіпті түрлерін: медициналық қалдықтарды, құрамында сынабы бар энергия үнемдейтін шамдарды және қоректендірудің химиялық көздерін, аккумуляторларды бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігерлік ұйымды айқындау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру	Конкурс қорытындысы, мердігер компаниялар анықталды	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	Жергілікті бюджет
	Заңнама талаптарына сәйкес келетін және Шу қаласындағы				

2.5	<p>Мемлекеттік мекемелерге, бюджеттік ұйымдарға және басқа да заңды тұлғаларға қауіпті қалдықтардың жекелеген түрлерін жинау, тасымалдау және қайта өңдеу бойынша қызметтер көрсете алатын коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау, тасымалдау және қалпына келтіру жөніндегі мамандандырылған кәсіпорындарды талдау және айқындау.</p>	Есеп	2024	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	Қажет емес
2.6	<p>Мамандандырылған кәсіпорындарға қайта өңдеуге беру үшін қайталама шикізатты (пластик, қағаз және картон, шыны және т.б.) бөлек жинауды енгізу қажеттілігі мәселесі бойынша қалалық әлеуметтік сала мекемелерімен (мектептер, балабақшалар, ЖОО-лар және т.б.), кәсіпорындармен, шағын және орта бизнеспен</p>	Есеп	2024-2028		Қажет емес

	профилактикалық жұмыс жүргізу			Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	
2.7	Халықты қажетсізден құтыл" пайдаланылған электрондық және электр жабдықтарынан құтқару бойынша тұрақты акция (жартыжылдықта 1 рет) өткізу	Өткізілген акциялар туралы есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, мамандандырылған кәсіпорындар	Қажет емес

Міндет 3. Коммуналдық қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту, оның ішінде ерекше (тамақ қалдықтары, құрылыс және ірі габаритті қалдықтар, ЭЭЖҚ және т. б.)

Көрсеткіш 3. Қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі:

- ҚТҚ (білім көлемінен)

3.1	Қоқыс сұрыптау кешенін салу және іске қосу	Пайдалануға беру актісі	2026-2027	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.2	Полигон аумағында ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинауға арналған арнайы орындарды айқындау	Ақпарат	2024	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	Қажет емес
3.3	Шу қаласының аумағындағы контейнерлік алаңдар аумағынан ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинау және шығару жүйесін бірыңғай кәсіпорынмен ұйымдастыру	Конкурс қорытындысы	2024	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.4	Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша қолданыстағы	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі,	Қажет емес

	технологияларды талдау			мердігерлік ұйым	
3.5	Қалалық әлеуметтік сала мекемелерінен (мектептер, балабақшалар, жоғары оқу орындары және т. б.), кәсіпорындардан, шағын және орта бизнестен құрамында сынабы бар қалдықтарды жинау және залалсыздандыру	Жасалған шарттар туралы ақпарат	2024-2028	Конкурс қорытындысы бойынша таңдалған мердігер ұйым	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.6	Қалалық әлеуметтік сала мекемелерінен (мектептер, балабақшалар, жоғары оқу орындары және т. б.), кәсіпорындардан, шағын және орта бизнестен электрондық және электр жабдығының қалдықтарын жинау және залалсыздандыру	Жасалған шарттар туралы ақпарат	2024-2028	Мердігер ұйым	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.72	Қалдықтарды жинау және өңдеу жөнінде статистикалық және ведомствалық есептілік бойынша мамандырылған кәсіпорындармен профилактикалық жұмыс жүргізу	Есеп	2024	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	Қажет емес
Міндет 4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету					
Көрсеткіш 4. Экологиялық талаптарға сәйкес ҚТҚ полигонын жабу және рекультивациялау					

4.1	Қабылдауды, сұрыптауды қамтитын полигондағы сұрыптау желісін пайдалануға енгізу	Есеп	2023	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, полигон операторы	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде, ж е к е инвестициялар
4.2	Қалдықтарды жіктеу негізінде полигонға қабылдаудың бірыңғай рәсімін әзірлеу	Бекітілген рәсім	2023	Полигон операторы	Қажет емес
4.3	Полигонның қоқыс газы мен фильтрат шығарындыларын бақылау	Есеп	2025-2027	Полигон операторы	Полигонды тарату қоры
4.4	Полигонның тарату қорын құру	Есеп	2024-2028	Полигон операторы	Қажет емес
4.5	Шу қаласында коммуналдық және құрылыс қалдықтарының санкцияланбаған үйінділерін (стихиялық үйінділерін) анықтау және жою	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде, ж е к е инвестициялар
Міндет 5. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығы мен мәдениетін арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту					
Көрсеткіш 5. Халықтың экологиялық өмір сапасына қанағаттану деңгейі					
5.1	Қ Т Қ проблемасына жұртшылықтың назарын аударуға бағытталған әлеуметтік жарнаманы құру, орналастыру және тарату	Есептер	2024-2028	Табиғи ресурстар басқармасы, Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Местный бюджет
5.2	Қалдықтарды (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны) қабылдаудың ұйымдастырылу	Есептер	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Қажет емес

	ан пункттері туралы халықты хабардар етуді қамтамасыз ету				
5.3	Өлеуметтік желілерде, әкімдік сайтында, навигациялық жүйелерде ақпарат тарату жолымен коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері (ҚСҚ, ЭЭЖҚ, медициналық) туралы халықты хабардар етуді және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттауды қамтамасыз ету	Жоспарды әзірлеу туралы ақпарат және оны аудандық әкімдіктерге іске асыру туралы есептер	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Қажет емес
5.4	Қалдықтарды қауіпсіз басқару жолдары туралы жергілікті газеттерде жариялау	Ақпарат	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	Жергілікті бюджет
5.5	Халықты ІКҚ және құрылыс қалдықтарын жинау үшін халық үшін ұйымдастырылған арнайы орындар туралы хабардар ету	Ақпарат	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	Қажет емес
5.6	Мектептерде, колледждерде, ЖОО-ларда және т.б. тарату үшін материалдық ресурстарды қайталама пайдалану туралы ақпараттық материалдар дайындау.	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	Жергілікті бюджет

5.7	Тамақ қалдықтарын компосттау туралы брошюраларды тарату	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Жергілікті бюджет
5.8	Оқушылармен, педагогикалық құраммен және техникалық персоналмен тұрақты жұмысты қамтитын білім беру ұйымдарының ТҚҚ-мен жұмыс істеу жөніндегі ақпараттық жұмыс жоспарын әзірлеу және іске асыру	Жоспарды әзірлеу туралы ақпарат және оны іске асыру туралы аудан әкімдіктеріне есептер	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Қажет емес
5.9	Оқушылар мен студенттерге арналған ҚТҚ және полигонына және қоқыс сұрыптау кешеніне (іске қосылғаннан кейін) таныстыру сапарлары (жылына кемінде 10 экскурсия)	Есеп, сапарлар	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
5.10	Мектептердегі, қалдықтарды үйде сұрыптау және пластик, шыны және макулатураға арналған контейнерлерге бөлек жинау тәртібін түсіндіретін экологиялық акциялар	Есеп, акциялар	2024-2028	Қала әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ, ҮЕҰ	Жергілікті бюджет шеңберінде, ҚШҰ қаражаты
	Халықтың экологиялық өмір сапасына				

5.11	қанағаттану деңгейін бағалау мақсатында жыл сайынғы әлеуметтік сауалнама жүргізу	Есеп, сауалнама	2024-2028	Қала әкімдігі, а у д а н әкімдіктері, ҚШҰ, ҮЕҰ	Қажет емес
5.12	Қаладағы қалдықтармен жұмыс істеу қызметін насихаттау және қоғамдық бақылау мақсатында мектептерде волонтерлік клубтар құру	Есеп	2024-2028	Қала әкімдігі, а у д а н әкімдіктері, ҚШҰ, ҮЕҰ	Қажет емес

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК